

Strategia Rozwoju Gminy Udanin na lata 2022-2030

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	2
I. PODSUMOWANIE DIAGNOZY.....	4
I.1. Podsumowanie diagnozy w obszarze społecznym.....	4
II.2. Podsumowanie diagnozy w obszarze gospodarczym.....	7
II.3. Podsumowanie diagnozy w obszarze przestrzennym.....	9
II. KIERUNKI ROZWOJU GMINY UDANIN	16
II.1. Plan rozwoju gminy	16
II.2. Obszar strategicznej interwencji w ujęciu lokalnym	22
II.3. Obszar strategicznej interwencji w ujęciu regionalnym.....	23
II.3. Model przestrzenno-funkcjonalny wraz z ustaleniami i zaleceniami dotyczącymi prowadzenia polityki przestrzennej.....	28
IV. WDRAŻANIE STRATEGII	37
IV.1. Procedury wdrażania, monitoringu i ewaluacji Strategii	37
IV.2. Ramy finansowe realizacji Strategii.....	41
Spis tabel	43
Spis rysunków.....	44

WSTĘP

Strategia rozwoju gminy to dokument tworzący ramy dla procesu zarządzania gminą oraz wyznaczania i osiągania celów polityk publicznych. W formie niematerialnej oznacza realizację procesu zarządzania, podejmowania konkretnych przedsięwzięć służących wdrażaniu proponowanych w Strategii kierunków interwencji przy wykorzystaniu narzędzi wykonawczych, a także proces monitoringu i ewaluacji, przekładający się na doskonalenie podejmowanych działań.

Gmina Udanin posiada niezwykle korzystne położenie komunikacyjne, które wywiera znaczący wpływ na kierunki rozwoju. Stanowi ogromny potencjał dla gminy zarówno jako miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej, jak i zamieszkania. Ten element został uwzględniony w Strategii i w znacznym stopniu wpływa na scenariusze rozwojowe samorządu.

Ostatnie lata to dynamiczny rozwój gminy, wspierany przez aktywnie pozyskiwane przez władze samorządowe fundusze zewnętrzne. Dzięki temu udało się przeprowadzić lub rozpocząć wiele inwestycji w gminną infrastrukturę, w tym infrastrukturę społeczną, a także obejmujących inne aspekty polityki publicznej (w zakresie bezpieczeństwa publicznego, kultury, rekreacji czy opieki społecznej), podnoszące jakość życia mieszkańców. Zapisy Strategii mają przyczynić się do utrzymania wysokiego tempa rozwoju gminy oraz poprawy sytuacji mieszkańców w kolejnych dziedzinach, a także przyciągnięcia na teren gminy osób i podmiotów gospodarczych.

Dalszy rozwój gminy Udanin zależy w dużej mierze od zaangażowania mieszkańców i wszystkich podmiotów prowadzących na jej terenie działalność. Z tego względu od początku prac nad tym dokumentem starano się włączyć społeczność lokalną. Prace nad Strategią rozpoczęły się na podstawie Uchwały nr XLV/190/2022 Rady Gminy Udanin w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Udanin na lata 2022-2030”, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Pierwsze ze spotkań odbyło się w świetlicy wiejskiej w Udaninie 11 maja 2022 r. W czasie warsztatu strategicznego uczestnicy wskazywali na walory gminy oraz jej najpilniejsze potrzeby. Drugie spotkanie odbyło się w sali konferencyjnej Urzędu Gminy 27 czerwca 2022 r. Miało na celu omówienie najistotniejszych wyników diagnozy strategicznej gminy oraz wypracowanie kierunków rozwoju. Zarówno twórcy dokumentu, jak i przede wszystkim władze gminne mają nadzieję, że zaangażowanie interesariuszy utrzymywanych będzie także na etapie realizacji zapisów Strategii.

Kształt niniejszego dokumentu wynika z obowiązujących przepisów prawa, w szczególności ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 poz. 559 z późn. zm.), zgodnie z którą Strategia musi zawierać następujące elementy:

- 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;

- 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- 4) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- 6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, wraz z zakresem planowanych działań;
- 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- 9) ramy finansowe i źródła finansowania.

(Wstęp zostanie uzupełniony po przeprowadzeniu konsultacji społecznych oraz niezbędnych procedur opiniowania o ich podsumowanie).

I. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

I.1. Podsumowanie diagnozy w obszarze społecznym

Gminę Udanin na dzień 31.12.2021 r. zgodnie z danymi Urzędu Gminy zamieszkiwało prawie 5 tys. osób, tj. 9% ludności powiatu średzkiego oraz 0,2% województwa dolnośląskiego. Rozmieszczenie ludności w gminie jest nierównomierne. Wśród największych miejscowości wymienić należy Udanin, Ujazd Górny oraz Konary. Teren gminy ze względu na swoje cechy środowiskowe charakteryzuje się relatywnie niewielką gęstością zaludnienia (45 os./km²) względem wskaźnika dla powiatu średzkiego (79 os./km²) oraz województwa dolnośląskiego (145 os./km²).

Liczba mieszkańców w latach 2017-2021 zmniejszyła się o 5,3%. Zmiany liczby mieszkańców gminy są wypadkową dwóch procesów demograficznych: przyrostu naturalnego oraz trendów migracyjnych. U podstaw negatywnego kierunku zmian leży przede wszystkim utrzymujący się wysoki odpływ migracyjny mieszkańców (saldo migracji - 9 os./1000 mieszkańców) i ujemny przyrost naturalny. Podejmowane są jednak działania, które mają przeciwdziałać tym negatywnym tendencjom, jak zmiana dokumentów planistycznych (miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w Ujeździe Górnym czy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy) pod kątem umożliwienia rozwoju terenów pod zabudowę mieszkaniową, a także otwarcie klubu malucha czy zwiększenie dostępu do opieki przedszkolnej. Rozwijana jest również oferta edukacyjna czy związana ze spędzaniem czasu wolnego, dba się po wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego. To wszystko wraz z korzystnym położeniem gminy w pobliżu większych miast oraz przy autostradzie powoduje, że ma ona szansę przyciągnąć nowych mieszkańców, przede wszystkim rodziny.

Udział mieszkańców młodych, tj. poniżej 17 roku życia wynosił w 2020 r. 16,6% i był niższy niż w powiecie (19,3%) oraz województwie (17,2%). Analiza danych historycznych wskazuje na zachodzenie zmian zmierzających do starzenia się społeczności. W ciągu zaledwie kilku lat w gminie udział osób w wieku przedprodukcyjnym spadł o prawie 3% (w województwie wzrósł o 1,7%, a w powiecie o 3,8%) przy jednoczesnym wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym o prawie 12% (w województwie dolnośląskim oraz powiecie średzkim o ponad 7%). Powyższe procesy demograficzne wskazują na konieczność podjęcia działań w kierunku zwiększenia atrakcyjności gminy dla obecnych i przyszłych mieszkańców oraz dostosowania usług publicznych do zachodzących zmian.

Gmina Udanin prowadzi procedury związane z powołaniem i utworzeniem Gminnego Ośrodka Kultury. W poprzednich latach kulturą na terenie gminy zajmował się Referat ds. Środków Zewnętrznych, Promocji Gminy i Sportu w Urzędzie Gminy oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Udaninie. Usługi Biblioteki są ogólnodostępne i bezpłatne. Poza podstawowymi zadaniami gromadzenia i udostępniania księgozbioru Biblioteka współtworzy życie kulturalne gminy poprzez edukację biblioteczną, informatyczną i artystyczną. Oferuje możliwość organizacji lekcji bibliotecznych,

spotkania z przedstawicielami lokalnych środowisk artystycznych, wystawy, spotkania autorskie, wieczory poezji, promocje książek, warsztaty artystyczne dla dzieci i dorosłych. W skład Biblioteki wchodzi: Gminna Biblioteka w Udaninie, Oddział dla dzieci w Udaninie, Filia w Ujeździe Górnym, Filia w Konarach, w których zatrudnionych jest w sumie 4 pracowników. Stan księgozbioru w 2021 r. wynosił 26 944 egzemplarzy. Biblioteka posiada 261 zarejestrowanych czytelników. Spada liczba osób korzystających z bibliotek w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców (ze 101 w 2017 r. do 52 w 2020 r.). Liczba wypożyczeń w przeliczeniu na jednego czytelnika utrzymuje się natomiast na stałym poziomie około 26 wypożyczeń. Są to relatywnie wysokie wartości, odbiegające istotnie od wartości dla powiatu i województwa, gdzie wynoszą one odpowiednio 14,7 i 13,6. Zmiana struktury polegająca na włączeniu usług bibliotecznych do GOK-u może przyczynić się do rozwoju i stworzenia bardziej kompleksowej oferty kulturalnej, łączącej różnego rodzaju aktywności, a także ma szansę poprawić efektywność działań.

W gminie Udanin - dzięki współpracy Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych - organizuje się ponadto wiele imprez kulturalnych o różnej tematyce i charakterze: lokalnym, powiatowym oraz wojewódzkim. Należą do nich Przegląd kolęd i pastorałek, Bieg tropem wilczym, Międzypowiatowy turniej piłki nożnej „Moje boisko Orlik”, Gminny Dzień Dziecka, Festiwal zespołów ludowych PIEJE KUR PIEJE, Święto Wojska Polskiego, dożynki gminne, Rodzinny piknik rowerowy, obchody Święta Niepodległości czy samorządową Wigilię - Jarmark Bożonarodzeniowy. Aktywna polityka gminy, kreująca jej pozytywny wizerunek w regionie, przyczyniła się do przeprowadzenia we wrześniu 2022 r. Dożynek Wojewódzkich.

Większość miejscowości posiada świetlice wiejskie, których stan techniczny oceniony został na dobry oraz bardzo dobry. Mieszkańcy mogą z nich korzystać również w celu realizacji przedsięwzięć kulturalnych.

W gminie Udanin działają zespoły artystyczne: Zespół ludowy „CICHA WODA” z Udanina, Zespół muzyczny „Na czasie” Marcin Malinowski, a także inni lokalni artyści.

Na terenie gminy funkcjonuje łącznie 7 związków, klubów i stowarzyszeń w obszarze sportu i rekreacji. Wszystkie kluby zrzeszają około 130 osób. Członkowie klubów oraz mieszkańcy niezrzeszeni mają do dyspozycji 7 boisk sportowych. Ponadto zasób infrastruktury sportowej obejmuje sale gimnastyczne przy szkołach podstawowych w Udaninie oraz Ujeździe Górnym. W gminie odbywają się imprezy sportowe zarówno o charakterze lokalnym, jak i ponadlokalnym. Należą do nich Rajd rowerowy, Turniej w piłkę nożną o puchar Wójta Gminy Udanin dla dorosłych i dla dzieci, wspomniany już Międzypowiatowy Turniej w piłkę nożną dziewcząt i chłopców MOJE BOISKO ORLIK, czy Turniej Piłki Halowej. Oferta imprez sportowych jest ciągle rozwijana i wzbogacana o nowe wydarzenia i dyscypliny sportowe, cieszące się największym zainteresowaniem wśród mieszkańców.

Najmłodszy mieszkańcy (do lat 3) mogą od 2020 r. korzystać z opieki Klubu Dziecięcego, który został uruchomiony w ramach programu „MALUCH+”. W Klubie dostępnych jest 12 miejsc. Wychowanie przedszkolne oferują trzy placówki: Zespół Szkolno-Przedszkolny Udanin, Szkoła Podstawowa i Przedszkole Samorządowe w Ujeździe Górnym. Na przestrzeni lat 2017-2021 liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli ulegała wahaniom, zaś liczba dzieci przypadających na jeden oddział przedszkolny utrzymuje się na zbliżonym poziomie (około 12). W szkołach podstawowych w badanym przedziale czasowym liczba uczniów uległa zmniejszeniu - spadła o ponad 15% (58 osób). Ze względu na towarzyszący temu wzrost liczby oddziałów (z 16 do 18) warunki nauki stały się bardziej komfortowe. Każda z placówek oświatowych zapewnia uczniom szeroki wachlarz zajęć pozalekcyjnych, a Szkoła w Ujeździe Górnym prowadzi wymianę uczniów z placówkami oświatowymi z zagranicy. Każda ze szkół udostępnia pracownie komputerowe, posiada interaktywne pomoce szkolne, sale gimnastyczne oraz boiska sportowe. Jednak stan infrastruktury sportowej wymaga działań modernizacyjnych. Wyniki egzaminów ósmoklasisty w 2021 r. w poszczególnych placówkach były zróżnicowane. Egzamin z języka polskiego wypadł powyżej średniej powiatowej we wszystkich szkołach, choć był nieco niższy od wyników w województwie. W przypadku matematyki najgłębiej wypadli uczniowie w szkole w Ujeździe Górnym. W przypadku egzaminu z języka angielskiego uczniowie w gminie osiągnęli słabsze wyniki niż ich rówieśnicy w powiecie i regionie. Należy kontynuować działania związane z podnoszeniem jakości edukacji poprzez doposażanie placówek edukacyjnych, realizację projektów podnoszących umiejętności uczniów oraz poprawiających stan infrastruktury oświatowej. Dotychczas podejmowane inicjatywy, jak zakupy sprzętu w ramach programu „Laboratoria Przyszłości”, remont oddziałów przedszkolnych w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Udaninie czy nauka pływania dla uczniów szkół z terenu gminy to przykłady różnorodnych projektów poprawiających stan oświaty. Ma to ogromne znaczenie w kontekście działań ukierunkowanych na przyciąganie nowych mieszkańców, ponieważ młode rodziny dużą wagę przykładają do poziomu i warunków nauczania dzieci i młodzieży.

Zadania z zakresu rozpoznawania i zaspokajania niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, które własnym staraniem nie są w stanie pokonać trudności oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Udaninie (GOPS). Na przestrzeni lat 2017-2021 liczba rodzin ogółem (w tym liczba osób) korzystających z pomocy społecznej sukcesywnie maleje. Poziom spadku wyniósł prawie 23%. Spadek nastąpił we wszystkich grupach, poza rodzinami. Niezmiennie najczęściej wsparcia wymagają jednoosobowe gospodarstwa domowe, które w 2021 r. stanowiły 72,5% korzystających z pomocy rodzin. Relatywnie największy spadek odnotowano w przypadku rodzin z dziećmi. Najczęstszymi przyczynami występowania ubóstwa są: bezrobocie oraz niska dochodowość gospodarstw. Najczęściej

problem ubóstwa diagnozowano w rodzinach, w których występuje również problem długotrwałej choroby czy niepełnosprawności.

Gmina stara się dbać o osoby starsze. Dzięki pozyskaniu dofinansowania w ramach programu „SENIOR+” w marcu 2022 r. zainaugurowano działalność Klubu Seniora w Konarach. Dzięki środkom finansowym udało się wyremontować obiekt, w którym mieści się Klub. Jego istnienie pomaga osobom po 60. roku życia w sposób twórczy i aktywny zagospodarować czas wolny, a także utrzymywać bądź nawiązywać nowe znajomości.

Podstawowa opieka zdrowotna mieszkańców gminy Udanin realizowana jest przez Ośrodek Zdrowia w Udaninie oraz w Ujeździe Górnym. Szerszy zakres opieki medycznej mieszkańcy gminy uzyskują przede wszystkim w Środzie Śląskiej, Jaworze oraz Strzegomiu.

Wszystkie obszary życia w gminie Udanin wspierane są przez działania organizacji pozarządowych, których ogólna liczba na koniec 2021 r. wyniosła 25. Zgodnie z danymi REGON liczba ta od 2017 r. utrzymuje się na stałym poziomie. Na uwagę zasługuje fakt wyższego poziomu aktywności społecznej w gminie niż w powiecie i regionie. W 2021 r. na 1000 mieszkańców przypadało średnio 5 podmiotów III sektora, tj. więcej niż w powiecie średzkim (3,5 podmiotu) oraz województwie dolnośląskim (4,3 podmiotu). Należy zwrócić uwagę, że zasadniczą ich część stanowią stowarzyszenia Ochotniczych Straży Pożarnych, które działają w 6 miejscowościach gminy. Na OSP spoczywa częściowo ciężar aktywizacji mieszkańców. Ponadto oczywiście biorą udział w akcjach pożarniczych, ratowniczych, sytuacjach kryzysowych. Jednostki te dysponują bogatym wyposażeniem sprzętowym. Od 2012 r. organizowano konkursy na realizację zadań publicznych z zakresu upowszechniania i rozwoju kultury fizycznej, sportu i turystyki. Zadania realizował Gminny Związek Sportowy w Udaninie, pozyskując dotacje w wysokości około 110 tys. zł w każdym roku.

Za bezpieczeństwo odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Środzie Śląskiej poprzez Posterunek Policji w Udaninie. Zgodnie z danymi jednostki, do najczęściej popełnianych na terenie gminy przestępstw należą przestępstwa przeciwko: mieniu, bezpieczeństwu w komunikacji oraz rodzinie i opiece. Liczba przestępstw w latach 2017-2021 utrzymywała się na porównywalnym poziomie, tj. średnio w roku popełnianych było 65 czynów karalnych. Natomiast w ostatnim roku 119 spraw zakończyło się aktem oskarżenia, co może wynikać z odtworzenia w 2020 r. w Udaninie Posterunku Policji.

II.2. Podsumowanie diagnozy w obszarze gospodarczym

W ostatnich latach sytuacja na rynku pracy uległa poprawie. W okresie 2016-2020¹ w gminie Udanin nastąpił spadek liczby bezrobotnych o 20,7%, zaś w powiecie średzkim zaledwie o 6,1%. Udział

---

¹ W związku z brakiem danych dla 2021 roku, analiza porównawcza przeprowadzona została dla zakresu lat 2016-2020.

mężczyzn w grupie osób bezrobotnych (z wyjątkiem 2017 r.) wynosił ponad 50%, a najwyższą wartość (56,3%) osiągnął w 2020 r. Gmina znajduje się w mniej korzystnej niż powiat sytuacji jeśli chodzi o udział osób bezrobotnych w grupie mieszkańców w wieku produkcyjnym: w 2020 r. w powiecie wynosił on 3,9%, a w gminie 5,2%. W latach 2016-2019 pozytywnym zjawiskiem w gminie Udanin był zmniejszający się udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym, jednak w 2020 r. wystąpił niewielki wzrost wartości wskaźnika. Zjawisko to z pewnością można wiązać z epidemią Covid-19.

W 2020 r. w gminie Udanin działalność gospodarczą prowadziło 371 osób fizycznych. Stanowią one 12% osób w wieku produkcyjnym zamieszkujących gminę. W porównaniu z 2016 r. liczba osób fizycznych z własną działalnością gospodarczą wśród osób w wieku produkcyjnym wzrosła o 1,7 punktu procentowego (p.p.). W ciągu ostatnich 5 lat gmina Udanin cechowała się znacznie mniejszym wzrostem tego wskaźnika niż powiat średzki (wzrost o 2,3 p.p.).

Na terenie gminy Udanin występują bardzo korzystne warunki do rozwoju rolnictwa ze względu na wysoką jakość gleb. Gleby orne klasy I i II stanowią 17% ogólnej powierzchni gruntów, gleby klasy III - 69%, a gleby pozostałych klas (średnie i słabe) zaledwie 14%. Dominują kompleksy: pszenno-bardzo dobry i pszenno-dobry. Jakość użytków rolnych w gminie również jest wysoka, o czym świadczy przewaga kompleksu użytków rolnych bardzo dobrych i dobrych. Według Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 r. użytki rolne w gospodarstwach rolnych na terenie gminy zajmują łączną powierzchnię 9 397,79 ha, z czego do gospodarstw indywidualnych należy 7 155,65 ha. Pod zasiewami znajduje się 99,35% ogółu użytków rolnych. Można zatem stwierdzić, że dominującym kierunkiem produkcji rolnej w gminie jest polowa produkcja roślinna. W 2020 r. w strukturze zasiewów dominowały zboża podstawowe wraz z mieszankami zbożowymi (61% ogółu zasiewów). Ze względu na bardzo dobrą jakość gleb drugą uprawą pod względem powierzchni zasiewów był rzepak i rzepik - 28% ogółu zasiewów. Uprawy ziemniaków i buraków cukrowych stanowiły zaledwie 11% upraw w gminie. Na koniec 2021 r. w gminie Udanin funkcjonowało łącznie 1 017 indywidualnych gospodarstw rolnych. Aż 65,7% z nich stanowiły gospodarstwa o powierzchni nieprzekraczającej 5 ha. Udział gospodarstw o powierzchni między 5 a 10 ha oraz między 10 a 50 ha w ogóle gospodarstw wynosił odpowiednio 17,9% i 13,9%. Najmniej liczną grupę stanowią duże gospodarstwa o powierzchni powyżej 50 ha (2,5% wszystkich gospodarstw).

W gminie Udanin dominują najmniejsze podmioty gospodarcze, zatrudniające do 9 osób, stanowiąc 98,6% ogółu podmiotów zarejestrowanych w gminie. Należy tu jednak podkreślić, że gmina nie odbiega znacząco od wskaźnika dla powiatu, który wynosi 96,9%. Sześć podmiotów w gminie zatrudnia między 10 a 49 osób, natomiast między 50 a 249 osób - zaledwie jeden. W związku z wysoką jakością gleb nie ma możliwości odrolnienia gruntów oraz przeznaczenia ich na utworzenie strefy aktywności gospodarczej, w ramach której mogłyby rozpocząć działalność większe przedsiębiorstwa.

Zdecydowaną większość podmiotów gospodarczych stanowią te z sekcji handel (25,5% ogółu podmiotów), przetwórstwo przemysłowe i budownictwo (odpowiednio po 17% ogółu podmiotów). Dość znaczący udział w rynku ma jeszcze sekcja transportu i gospodarki magazynowej, co przekłada się na udział w rynku na poziomie 8,5%. Największe zakłady pracy zlokalizowane na terenie gminy Udanin związane są z sektorem rolnym. Należą do nich producenci maszyn rolniczych, producenci pasz i produktów spożywczych oraz firmy zajmujące się kompleksowym zaopatrzeniem rolnictwa w nawozy, środki ochrony roślin czy materiał siewny.

Gmina Udanin posiada niewielki potencjał turystyczny. Opiera się on przede wszystkim na obiektach zabytkowych związanych ze średniowiecznym osadnictwem. Obecnie na terenie gminy nie występują obiekty noclegowe. Wiejski charakter gminy wpływa jednak na możliwość rozwoju działalności agroturystycznej, a także lokalizacji kempingów czy pól namiotowych. Agroturystyka jest obecnie coraz bardziej popularną formą wypoczynku, a stosunkowo bliskie położenie gminy Udanin od dużego ośrodka miejskiego, jakim jest Wrocław, zapewnia wysoką liczbę potencjalnych agrowczasowiczów. W gminie nie wytyczono dotychczas pieszych ani rowerowych szlaków turystycznych. Szansą rozwoju turystyki na terenie gminy Udanin jest podjęcie szeregu działań organizacyjno-promocyjnych, mających na celu zagospodarowanie terenów o większych walorach przyrodniczych lub kulturowych pod kątem rekreacyjno-wypoczynkowym, utworzenie odpowiedniej bazy noclegowej czy zapewnienie atrakcji turystycznych bazujących na wewnętrznym, rolniczym potencjale gminy (np. wieś tematyczna). Ponadto trwają prace nad poprawą lokalnych dróg transportu rolnego, które w przyszłości mogą posłużyć do wytyczenia szlaków rowerowych odległych od głównych i bardziej ruchliwych dróg. Realizowana będzie także - przy współpracy z Powiatem Średzkim - budowa trasy rowerowej Cesarzowice - Ujazd Górny.

Walory przyrodnicze i kulturowe nie pozwalają na rozwój turystyki długoterminowej na terenie gminy (z wyjątkiem agroturystyki), jednak przy wykreowaniu produktu turystycznego i poprawie promocji gminy istnieje możliwość stworzenia oferty turystycznej, która przyciągnie przede wszystkim turystów weekendowych, mieszkańców Dolnego Śląska lub województw ościennych.

II.3. Podsumowanie diagnozy w obszarze przestrzennym

Położenie gminy Udanin na Przedgórzu Sudeckim warunkuje zróżnicowaną rzeźbę terenu. Krajobraz północnej części gminy jest nizinny, natomiast w części południowo-zachodniej pagórkowaty z wyraźnie ukształtowanymi, rozległymi, płaskimi obniżeniami dolinnymi (Konary, Udanin). Najniższy punkt w gminie znajduje się w miejscowości Ujazd Dolny (145 m n.p.m.), a najwyższy w Konarach - wzgórze Jagodne o wysokości 287 m n.p.m.

Dzięki bogatej budowie geologicznej zawierającej osady pochodzące z różnych okresów geologicznych, gmina Udanin posiada udokumentowane zasoby złóż glin ogniotrwałych, węgla brunatnego oraz kruszyw naturalnych. Złóża kruszyw naturalnych eksploatowane są w niewielkim stopniu przez lokalne przedsiębiorstwa kamieniarskie i budowlane. Złóża węgla brunatnego i glin ogniotrwałych nie są obecnie eksploatowane. Dla złóż Lusina-Udanin Pole Południowe i Lusina-Udanin Pole Północne utworzono obszar górniczy pod nazwą Jaroszków I o łącznej powierzchni 2 456,97 ha, obejmujący również tereny sąsiedniej gminy Strzegom. W gminie tej trwa eksploatacja glin ogniotrwałych wraz z węglem brunatnym i kruszywami naturalnymi ze złóża „Rusko-Jaroszków”. Dodatkowe uruchomienie wydobycia w obszarze Jaroszków I stwarza zagrożenie wystąpienia negatywnych konsekwencji dla środowiska naturalnego w postaci utraty dobrej jakości terenów rolnych, obniżenia poziomu wód gruntowych oraz przzerwania korytarza ekologicznego.

Ze względu na zróżnicowaną rzeźbę terenu, podatność poszczególnych rodzajów gleb na wymywanie, roczną sumę opadów oraz warunki wietrzne na przeważającej części gminy Udanin występuje problem wodnej i wietrznej erozji gleb. Z drugiej zaś strony gleby na terenie gminy Udanin są mało podatne na suszę rolniczą.

Konsekwencją występowania na terenie gminy wysokiej jakości gleb jest mała lesistość. Grunty leśne i zadrzewione w gminie zajmują powierzchnię 464 ha, co stanowi zaledwie 4,1% ogólnej powierzchni gminy. Zbiorowiska leśne w gminie Udanin tworzą przede wszystkim lasy mieszane (dąb szypułkowy i bezszypułkowy, lipa drobnolistna, grab zwyczajny, świerk pospolity), lecz pojawiają się również fragmenty borów świeżych (sosna zwyczajna).

Gmina Udanin w całości położona jest w dorzeczu Odry, głównie w zlewni lewobrzeżnego dopływu Odry - rzeki Cichej Wody. Na terenie gminy znajduje się początkowy odcinek Cichej Wody o długości około 14,5 km, a jej dopływy to: Jania i Jarosławiec. Pozostała część gminy (około 22% powierzchni) odwadniana jest przez potok Wierzbak (zlewnia Kaczawy). W obrębach Karnice i Ujazd Dolny występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią na rzece Cicha Woda (odcinek od Trudnej do Jarosławca oraz od Jarosławca do Czerrńca). Obszary zagrożone powodzią obejmują łąki, pastwiska i częściowo zadrzewienia, a głębokość potencjalnego zalewu wynosi maksymalnie 2 m. Wody podziemne na terenie gminy są podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę.

Z uwagi na swoje położenie i warunki geograficzne gmina Udanin posiada dogodne warunki do lokalizowania elektrowni wiatrowych oraz wykorzystania energii słonecznej.

W gminie Udanin nie wyznaczono żadnych obszarowych form prawnej ochrony przyrody. Do form prawnej ochrony przyrody w gminie należy tylko 7 pomników przyrody.

Gmina Udanin położona jest w rejonie występowania najstarszego osadnictwa na Dolnym Śląsku. Najstarsze jednostki osadnicze w gminie powstały w okresie kultury łużyckiej, o czym świadczą liczne stanowiska archeologiczne. Pierwsze wzmianki historyczne o gminnej wsi Udanin pochodzą

z XIII w. i dotyczą kościoła św. Urszuli w Udaninie. Zasięg obszarów zabudowy zagrodowej wykształtował się do końca XVIII w. i od tego czasu nie uległ poważniejszym zmianom. W obrębie gminy Udanin znajduje się jeden układ ruralistyczny z nawarstwieniami archeologicznymi w miejscowości Udanin, 18 historycznych układów ruralistycznych wsi (Damianowo, Drogomiłowice, Dziwigórz, Gościsław, Jarosław, Jarostów, Karnice, Konary, Lasek, Lusina, Łagiewniki, Pichorowice, Piekary, Pielaszkowice, Różana, Sokolniki, Ujazd Dolny, Ujazd Górny) oraz dwa historyczne układy zabudowy przysiółka (Dębki, Księżyce). W układzie przestrzennym wsi wyraźnie widoczny jest podział na niegdyś niewielkie osady przyfolwarczne (Drogomiłowice, Jarostów, Karnice, Łagiewniki Średzkie, Dziwigórz, Lasek) oraz duże wsie kmiece, które stanowiły własność kościelną i klasztorną (Lusina, Konary, Gościsław, Piekary i Pichorowice). Dawne osady przyfolwarczne to zazwyczaj układy jedno- lub wielodrożne z zespołami folwarcznymi, natomiast wsie kmiece wykształciły układy ulicowe. W wykazie zabytków Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Wrocławiu znajduje się łącznie 741 obiektów z terenu gminy Udanin. Należą do nich wspomniane wyżej układy ruralistyczne, zespoły dworskie, budynki mieszkalne, budynki gospodarcze, parki oraz wiele innych indywidualnych obiektów takich jak: most, wieża widokowa czy staw hodowlany. Jednak do najcenniejszych zabytków gminy należą przede wszystkim obiekty sakralne. Stan zachowania dużej ilości zabytków gminy jest niezadowolający.

Gmina Udanin posiada dość dobrze rozwiniętą sieć drogową, która w ostatnich latach jest intensywnie modernizowana. Przez północną część gminy w kierunku wschód - zachód, na odcinku o długości około 8 km przebiega autostrada A4. Zapewnia ona bardzo dobrą komunikację z dużymi ośrodkami regionalnymi - Wrocławiem oraz Legnicą. Powiązanie autostrady z siecią drogową gminy jest możliwe dzięki zlokalizowanym na jej terenie węzłami Jarosław i Udanin. Z uwagi na bardzo duże natężenie ruchu na autostradzie oraz niespełnianie współczesnych warunków technicznych dla drogi szybkiego ruchu planowana jest rozbudowa autostrady A4 na odcinku Legnica Południe - Wrocław Wschód. Rozbudowa autostrady oraz wprowadzenie odpłatności za przejazd spowoduje likwidację węzłów Udanin oraz Jarosław, w związku z czym możliwość zjazdu z autostrady bądź wjazdu na nią przez mieszkańców gminy Udanin zostanie ograniczona i przeniesiona na sąsiednie węzły: Budziszów (gmina Wądroże Wielkie) i Kostomłoty (gmina Kostomłoty). W wyniku utraty połączenia z autostradą A4 intensyfikacja rozwoju gospodarczego w gminie, w tym pozyskanie inwestorów, może zostać utrudniona. Przez teren gminy poza autostradą A4 nie przebiega żadna inna droga krajowa. Układ drogowy gminy tworzą zatem przede wszystkim drogi wojewódzkie i powiatowe. Jego uzupełnieniem są drogi gminne (lokalne), obsługujące przede wszystkim tereny rolne. Z uwagi na rolniczy charakter gminy ważna jest rozbudowa sieci dróg gminnych dla sprawnego przemieszczania się pojazdów i maszyn rolniczych.

Przez teren gminy Udanin przebiega ślad linii kolejowej nr 302. Obecnie linia ta jest nieczynna, a część infrastruktury kolejowej została zdemontowana.

Długość sieci wodociągowej w gminie Udanin na koniec 2021 r. wynosiła 83,5 km i obsługiwała łącznie 1637 odbiorców. Sieć nie obsługuje 3 gospodarstw domowych (10 osób). Na terenie gminy zlokalizowane są dwie stacje uzdatniania wody w miejscowościach Ujazd Dolny i Lusina. Woda z SUW Ujazd Dolny pobierana jest z 3 studni głębinowych i dostarczana do miejscowości: Karnice, Jarostaw, Jarostów, Ujazd Dolny i Ujazd Górny. Woda z SUW Lusina pobierana jest z 3 studni głębinowych i dostarczana do miejscowości: Gościślaw, Lasek, Dziwigórz, Lusina, Konary, Damianowo, Różana, Drogomiłowice, Łagiewniki, Pichorowice, Pielaszkowice, Piekary, Sokolniki, Udanin. Stan techniczny blisko 30-letniej sieci wodociągowej jest średni, lecz prowadzone są prace modernizacyjne.

Miejscowości Piekary, Konary, Udanin, Damianowo, Lusina, Gościślaw, Lasek, częściowo Ujazd Górny oraz osiedle Karnice wyposażone są w kanalizację sanitarną. W 2022 r. rozpoczął się I etap prac przy budowie kanalizacji w Pichorowicach. Sieć kanalizacyjna w gminie Udanin na koniec 2021 r. miała długość 37,39 km i obsługiwała 936 odbiorców. Według danych GUS z sieci kanalizacyjnej w gminie korzysta 43,7% mieszkańców. W miejscowości Piekary funkcjonuje mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków. Gospodarstwa niekorzystające z sieci kanalizacji sanitarnej wyposażone są w indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków (42) lub szamba (451).

Na terenie gminy Udanin nie funkcjonuje lokalna sieć gazowa. Wzdłuż zachodniej granicy gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia. Przy współpracy z Polską Spółką Gazownictwa gmina podjęła decyzję o budowie gazociągu w miejscowości Udanin. Zaopatrzenie w energię cieplną na terenie gminy oparte jest na indywidualnych źródłach ciepła, głównie kotłach węglowych. W niektórych obiektach użyteczności publicznej do ogrzewania wykorzystuje się gaz (ośrodek zdrowia w miejscowości Ujazd Górny) lub olej opałowy (szkoły podstawowe w Udaninie i Ujeździe Górnym).

Gmina Udanin zaopatrywana jest w energię elektryczną z dystrybucyjnej sieci elektroenergetycznej złożonej z linii średniego napięcia 20 kV, linii niskiego napięcia 0,4 kV oraz stacji transformatorowych średnich i niskich napięć 20/0,4 kV. W związku z budową farmy wiatrowej sieć elektroenergetyczna gminy została rozbudowana. Mieszkańcy gminy mają możliwość wzięcia udziału w projekcie „Czyste Powietrze”, w ramach którego powstaje coraz więcej mikroinstalacji fotowoltaicznych.

W miejscowości Udanin zlokalizowany jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych obsługujący mieszkańców gminy. Zmieszane odpady komunalne trafiają do wyznaczonych w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami Regionalnych Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych regionu północno-centralnego. Należą do nich instalacje w miejscowościach: Rudna Wielka, Kryniczno oraz Rusko. Zebrane selektywnie odpady zielone i bioodpady trafiają do kompostowni we Wrocławiu oraz Rudnej Wielkiej. W stosunku do 2005 r. ilość odpadów zmieszanych w gminie zwiększyła się o około 60%. W przypadku powiatu średzkiego wzrost ten był o wiele niższy

i wynosił około 23%. W celu ograniczenia nagromadzenia odpadów komunalnych należy zwiększać świadomość ekologiczną mieszkańców i promować selektywny zbiór odpadów.

II.4. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • bogata oferta oraz infrastruktura kulturalna, oświatowa i sportowa, przyciągająca osoby spoza gminy, • dobrze wyposażone i modernizowane świetlice wiejskie, • dostęp do dobrze wyposażonej infrastruktury oświatowej, • zmiany w zakresie obwodów szkolnych usprawniające funkcjonowanie placówek oświatowych, • działalność organizacji pozarządowych oraz inna aktywność mieszkańców, które mogą stanowić o potencjale społecznym w gminie, • spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej, • dobrze rozwinięta oferta usług medycznych, • powołanie podmioty odpowiedzialnego za rozwój kultury w gminie, • dobre połączenia komunikacyjne z dużymi miastami, w tym Środą Śląską i Strzegomiem, • rozwój miejsc opieki nad dziećmi, • rozwój opieki nad osobami starszymi (klub seniora, usługi opiekuńcze, itp. • wzrost aktywności gospodarczej, • znaczący spadek bezrobocia w długim okresie, • dostępność terenów pod budownictwo i inwestycje, • walory kulturowe związane ze średniowiecznym osadnictwem, • gęsta sieć drogowa, • bardzo dobre warunki do prowadzenia działalności rolniczej • prawie pełne zwodociągowanie gminy, • własne ujęcia wody pitnej, • gęsta sieć drogowa, w tym autostrada z 2 węzłami na terenie gminy, • bliskość większych miast jako miejsc pracy • i innych usług, 	<ul style="list-style-type: none"> • spadający przyrost naturalny i wysokie saldo migracji, • przyrost liczby osób starszych generujący większe zapotrzebowanie na usługi medyczne, opiekuńcze i pielęgnacyjne, co wpłynie negatywnie na budżet gminy, • niski poziom aktywności publicznej mieszkańców, rozumianej jako angażowanie się np. w procesy konsultacji społecznych, • brak wiedzy na temat funkcjonowania organizacji pozarządowych i możliwości rozwijania ich działalności, • utrzymujący się problem ubóstwa wśród mieszkańców gminy, • nie w pełni satysfakcjonująca oferta spędzania czasu wolnego np. pod względem kultury, • zły stan części infrastruktury społecznej, • niski poziom uczestnictwa społeczności lokalnej w pracach społecznych i aktywnościach na rzecz mieszkańców, • obojętność społeczeństwa • brak dużych podmiotów gospodarczych, • nieznaczny wzrost bezrobocia po pandemii Covid-19, • brak obiektów gastronomicznych i noclegowych, • brak atrakcyjnych obiektów przyrodniczych i zabytkowych, • brak typowych dla gminy produktów lokalnych, • brak wytyczonych szlaków turystycznych, • bliskość gmin o lepszych warunkach np. komunikacyjnych, które mają wyrobioną markę terenów atrakcyjnych pod względem inwestycyjnym,

<ul style="list-style-type: none"> • dobry dostęp do infrastruktury społecznej, • brak źródeł emisji gazów przemysłowych, • ukształtowanie terenu sprzyjające uprawianiu turystyki aktywnej, • wysoki poziom estetyki większości miejscowości 	<ul style="list-style-type: none"> • problem z dalszym rozwojem stref aktywności gospodarczej w związku z dobrą jakością gleb, • zły stan sieci wodociągowej, • słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna, • zły stan części dróg, • brak możliwości korzystania przez mieszkańców z publicznego transportu, • brak sieci dróg rowerowych, • niewystarczające wyposażenie przestrzeni publicznej w infrastrukturę wypoczynkową lub turystyczną, • wysoki poziom emisji pyłów pochodzący z domowych kotłowni, • zbyt niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców, • zły stan części obiektów zabytkowych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • położenie geograficzne - bliskość większych ośrodków miejskich, mogących stanowić miejsce pracy, co może przyczynić się do większego zainteresowania zamieszkaniem w spokojniejszej i atrakcyjniejszej przestrzeni gminy Udanin, • napływ nowych mieszkańców, • wzrost popularności stylu życia „slow life” i mody na turystykę oraz produkty lokalne, • aktywność lokalnych władz w pozyskiwaniu różnego typu funduszy na realizację zadań w obszarze społecznym, • współpraca z różnymi instytucjami i podmiotami, również spoza terenu gminy • wzrost popularności produktów lokalnych, co może przyczynić się do wytworzenia rozpoznawalnych produktów, a tym samym - rozpoznawalności marki gminy Udanin, • włączenie gminy w działalność Lokalnej Grupy Działania „Szlakiem Granitu”, • wsparcie rozwoju MMŚP (środki pomocowe), • współpraca z sąsiednimi samorządami i organizacjami pozarządowymi, • wzrost popularności turystyki lokalnej, krótkoterminowej i aktywnej, 	<ul style="list-style-type: none"> • odpływ młodych mieszkańców do okolicznych, większych miejscowości, w których np. pracują, • ubożenie społeczeństwa, • niska motywacja do integracji i zaangażowania w sprawy gminy, zwłaszcza nowych mieszkańców, • starzenie się społeczeństwa, • nieskuteczna polityka mieszkaniowa i prorodzinna na poziomie krajowym, • pomoc społeczna w niektórych przypadkach wpływająca demotywująco na chęć podejmowania pracy zawodowej i samodzielne funkcjonowanie, a tym samym na spadek jakości kapitału społecznego gminy, • niestabilne i często zmieniające się uregulowania prawne, w tym zwłaszcza finansowe • brak zainteresowania produktami lokalnymi ze względu na wysokie ceny i dostępność do nich w pobliskich ośrodkach miejskich, • ograniczone środki zewnętrzne • rosnące koszty prowadzenia działalności gospodarczej,

<ul style="list-style-type: none"> • dalszy wzrost rozpoznawalności gminy dzięki organizacji ważnych imprez, jak dożynki wojewódzkie, • opracowanie i promocja oferty inwestycyjnej, • wzrost atrakcyjności i rozpoznawalności regionu (a tym samym gminy) dla inwestorów, • opracowanie systemu ulg dla powstających podmiotów gospodarczych zatrudniających pracowników, • nowa perspektywa finansowa 2021-2027 umożliwiająca wsparcie dla działalności gospodarczej, • wzrost poziomu środków przeznaczonych na rozwój obszarów wiejskich w ramach programów krajowych i regionalnych, • intensywne procesy inwestycyjne, wpływające na rozwój infrastruktury gminnej, zwiększającej atrakcyjność gminy jako miejsca do osiedlania się i lokowania działalności gospodarczej, • wykorzystanie położenia geograficznego i walorów krajobrazowych do rozwoju turystyki rowerowej, • ułatwienie dostępu do środków na inwestycje związane z OZE, • wzrost świadomości społecznej w zakresie konieczności ochrony środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> • niekorzystne przepisy prawa i polityka podatkowa utrudniająca rozwój działalności gospodarczej, • brak wypracowanych skutecznych narzędzi wsparcia w przypadku utrzymujących się skutków pandemii Covid-19, • zagrożenie ewentualnymi nowymi zagrożeniami epidemiologicznymi, które powoduje poczucie braku stabilności dla płynności prowadzenia działalności gospodarczej, • nagłe zjawiska pogodowe przyczyniające się do niszczenia upraw, • zwiększenie liniowych i punktowych zanieczyszczeń powietrza, wynikających ze zwiększonej mobilności mieszkańców oraz większej koncentracji źródeł zanieczyszczeń, • spowolnienie gospodarcze, kryzys finansowy • wzrost cen powodujący spowolnienie procesu inwestycyjnego • większa popularność/znajomość atrakcji turystycznych spoza terenu gminy, • bliskość większych ośrodków miejskich, • przebudowa autostrady A4, • wzrost poczucia zagrożenia wynikające z konfliktów politycznych, w tym wojny na Ukrainie, • zagrożenie wynikające z działań wojennych, które może wpłynąć na odpływ kapitału zagranicznego na tereny bardziej stabilne politycznie, • nakładanie nowych zadań własnych na gminy bez zabezpieczenia środków finansowych
---	--

II. KIERUNKI ROZWOJU GMINY UDANIN

II.1. Plan rozwoju gminy

Efekt prac diagnostycznych stanowi podstawę dla opracowania części programowej strategii, która zawiera kluczowe założenia polityki rozwoju lokalnego gminy Udanin. Struktura strategii obejmuje następujące elementy:

- cele strategiczne, uwzględniające trzy wymiary: społeczny, gospodarczy i przestrzenny,
- kierunki działań planowanych do podjęcia dla osiągnięcia celów strategicznych.

WYMIAR SPOŁECZNY

CEL STRATEGICZNY: ZINTEGROWANI MIESZKAŃCY, KORZYSTAJĄCY Z PROFESJONALNEJ OFERTY USŁUG PUBLICZNYCH

Kierunki działań	Wskaźniki
Poprawa stanu infrastruktury oświatowej poprzez modernizację i uzupełnienie wyposażenia	Liczba nowych pomocy dydaktycznych [szt.]
Przebudowa i rozbudowa budynków szkolnych i przylegającej do nich infrastruktury celem poprawy komfortu nauki oraz bezpieczeństwa	Liczba dzieci objętych opieką żłobkową lub przedszkolną [os./rok]
Organizacja zajęć wyrównujących szanse uczniów oraz rozwijających umiejętności, w tym dla uczniów uzdolnionych	Liczba osób starszych lub niesamodzielnich objętych wsparciem w postaci usług opiekuńczych [os.]
Dalszy rozwój form opieki nad najmłodszymi dziećmi, w tym do lat 3	Liczba osób objętych akcjami profilaktycznymi [os.]
Podniesienie jakości usług w zakresie kultury m.in. poprzez kontynuację działań na rzecz utworzenia ośrodka kultury, reorganizację instytucji kultury, elektroniczną usług biblioteczną, sukcesywną wymianę księgozbioru	Liczba wspartych jednostek ochotniczych straży pożarnych [szt.]
Rozwój i promocja usług opiekuńczych skierowanych do osób starszych oraz niesamodzielnich	Liczba wspartych organizacji pozarządowych lub grup nieformalnych chcących powołać ngo [szt.]
Rozwój usług wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, rodzin i jednoosobowych gospodarstw domowych	Liczba szkoleń lub innych form podnoszenia kwalifikacji zawodowych skierowanych do pracowników samorządowych [szt.]
Podnoszenie świadomości o znaczeniu profilaktyki zdrowotnej i ułatwianie dostępu do programów profilaktycznych	Liczba działań integracyjnych ukierunkowanych na rozwój tożsamości lokalnej i zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców [szt./rok]
Wzmocnienie działań z zakresu profilaktyki alkoholowej i przeciwdziałania narkomanii, zwłaszcza wśród młodzieży	
Rozwój mieszkalnictwa socjalnego oraz wspomaganego	
Rozwój usług w zakresie rehabilitacji ruchowej w przychodniach gminnych	
Wspieranie jednostek ochotniczych straży pożarnej poprzez zakupy sprzętu oraz pomoc psychologiczną	
Wsparcie merytoryczne dla osób chcących zakładać organizacje pozarządowe oraz dla już istniejących podmiotów „trzeciego sektora”	
Podnoszenie jakości świadczonych usług publicznych przez zwiększenie obsady pracowników oraz podnoszenie ich kwalifikacji zawodowych	
Rozwój tożsamości lokalnej poprzez działania integracyjne, wydanie publikacji na temat gminy	

Rozwój oferty spędzania czasu wolnego w różnych miejscowościach, skierowanej do osób w różnym wieku

WYMIAR GOSPODARCZY

CEL STRATEGICZNY: GOSPODARKA LOKALNA SILNA DZIĘKI ROZWIJAJĄCEMU SIĘ ROLNICTWU ORAZ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Kierunki działań	Wskaźniki
Pozyskiwanie gruntów od różnych instytucji (np. KOWR) celem ich dalszej odsprzedaży i umożliwienia rozwoju rolnictwa indywidualnego	Powierzchnia scalonych gruntów [ha/rok] Powierzchnia terenów pod działalność gospodarczą [ha] Liczba nowych i/lub zaktualizowanych planów zagospodarowania przestrzennego [szt.] Długość szlaków turystycznych na terenie gminy [m]
Wspieranie rolników poprzez informowanie o działaniach edukacyjnych czy możliwościach pozyskiwania wsparcia finansowego na działalność rolniczą, oferowanych przez inne instytucje	
Wspieranie działań w zakresie scalania gruntów	
Pozyskiwanie terenów pod strefy aktywności gospodarczej	
Wpisanie terenów inwestycyjnych gminy do baz ogólnokrajowych	
Starania na rzecz zachowania dostępu gminy do minimum jednego węzła autostradowego	
Aktualizacja bądź sporządzanie nowych planów zagospodarowania przestrzennego	
Aktualizacja planu urządzeniowo-rolnego	
Prowadzenie działalności promocyjnej i informacyjnej wśród mieszkańców, dotyczącej pozytywnych efektów rozwoju gospodarczego gminy	
Wspieranie podmiotów gospodarczych we wdrażaniu ekologicznych form produkcji energii oraz gospodarki obiegu zamkniętego	
Rozwój sieci tras turystycznych, tj. szlaki rowerowe, szlaki tematyczne, ścieżki edukacyjne, przede wszystkim nawiązujące do lokalnej historii	
Rozwój małej architektury w ciągu tworzonych szlaków oraz obiektach mogących służyć do wypoczynku	
Wzmocnienie i rozwój współpracy z ościennymi samorządami oraz Lokalną Grupą Działania w zakresie promocji turystycznej oraz stworzenia spójnej oferty turystycznej	

WYMIAR PRZESTRZENNY

CEL STRATEGICZNY: PRZESTRZEŃ I INFRASTRUKTURA PUBLICZNA - BEZPIECZNA, NOWOCZESNA, SŁUŻĄCA MIESZKAŃCOM I PRZYJAZNA DLA ŚRODOWISKA

Kierunki działań	Wskaźniki
Modernizacja bądź tworzenie terenów rekreacyjno-sportowych na terenie gminy	Powierzchnia zmodernizowanych lub nowych terenów rekreacyjno-sportowych [m ²] Liczba budynków użyteczności publicznej, w których dokonano zwiększenia dostępności [szt.] Liczba zmodernizowanych lub nowych świetlic wiejskich [szt.] Liczba wspartych jednostek OSP [szt.] Liczba energooszczędnych punktów świetlnych na terenie gminy [szt.] Długość zmodernizowanych i/lub przebudowanych dróg [km] Długość przebudowanej i/lub nowej sieci wodociągowej [m] Długość nowej sieci kanalizacyjnej [m] Liczba obiektów użyteczności publicznej, w których stosowane są OZE [szt.] Powierzchnia nowych lub zrewitalizowanych terenów zielonych [ha]
Przekształcanie działek rekreacyjnych na tereny przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe	
Podnoszenie dostępności (w szczególności architektonicznej i cyfrowej) do instytucji i usług publicznych	
Modernizacja świetlic wiejskich poprzez ich wyposażanie w zaplecze sanitarne bądź budowa nowych obiektów tego typu	
Poprawa warunków pracy pracowników samorządowych, w tym jednostek organizacyjnych gminy poprzez remonty bądź powstawanie nowych obiektów administracji samorządowej	
Zmiana warunków funkcjonowania przychodni poprzez poprawę zasobów lokalowych oraz zwiększenie obsady lekarzy specjalistów, w tym np. poprzez zmianę formy zarządzania	
Podnoszenie jakości warunków działania strażaków z OSP m.in. poprzez modernizacje i budowę nowych remiz strażackich	
Rozwój spójnej sieci tras turystycznych, w tym poprzez włączanie się w sieci tworzone przez gminy ościennie, wraz z małą architekturą	
Wymiana oświetlenia drogowego na energooszczędne	
Rozwój monitoringu wizyjnego, zwłaszcza w najbardziej niebezpiecznych przestrzeniach publicznych na terenie gminy	
Modernizacje i przebudowy dróg na terenie gminy	
Odtworzenie rowów przy drogach, odbudowa i utrzymanie urządzeń melioracyjnych	
Przebudowa sieci wodociągowej, rozwój na terenach przeznaczonych pod budownictwo oraz modernizacja urządzeń składających się na sieć	
Rozwój sieci kanalizacyjnej oraz proekologicznych rozwiązań w zakresie gospodarki ściekowej	
Podjęcie starań o utworzenie cmentarza komunalnego	

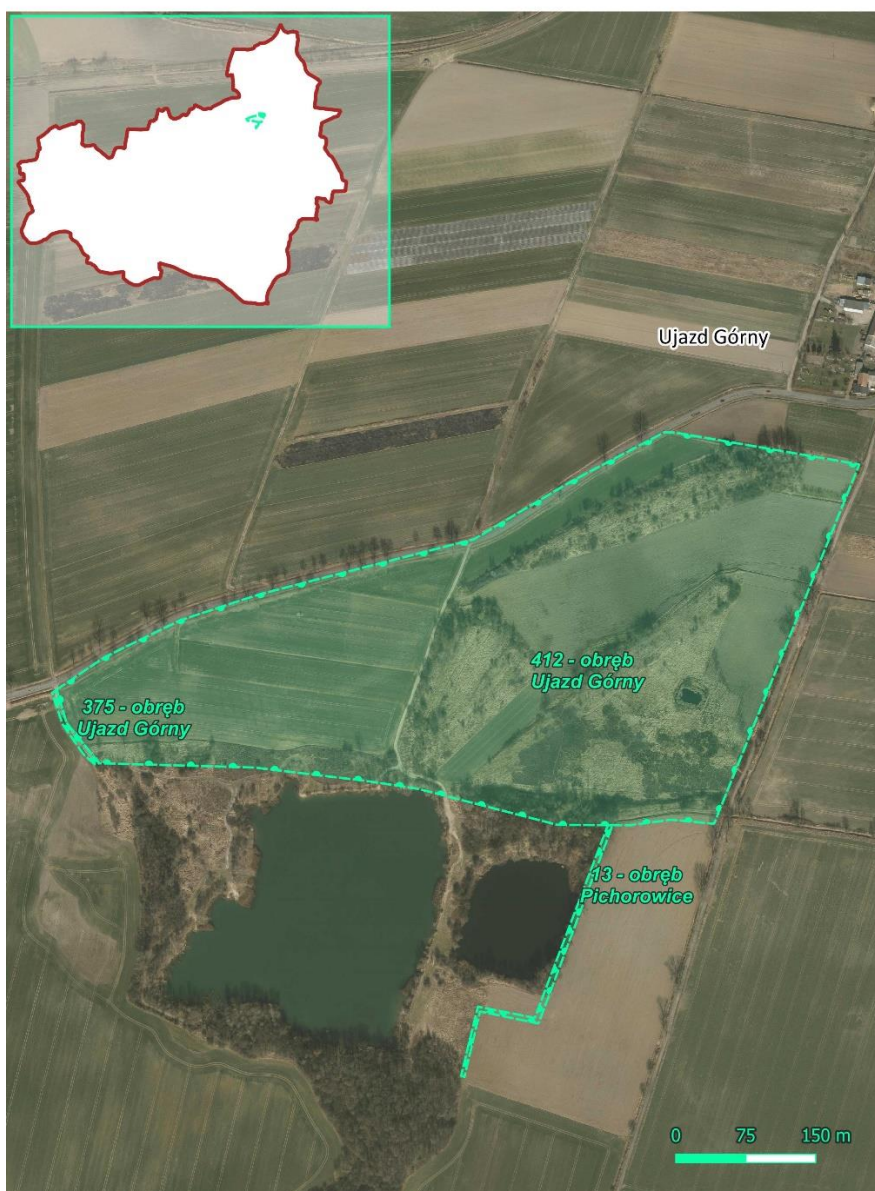
Rozwój zastosowania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych oraz promowanie ich wykorzystania przez osoby indywidualne oraz podmioty prywatne	
Wdrażanie i promocja małej retencji, zwłaszcza poprzez wykorzystanie istniejących urządzeń melioracyjnych do walki z suszą	
Współpraca z PGW Wody Polskie w zakresie przebudowy murów oporowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	
Dbłość o tereny zielone w gminie oraz ich rozwój	
Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury, zwłaszcza przy nowo powstającej infrastrukturze	
Podjęcie starań o odtwarzanie lasów	
Zmiana sposobu zarządzania mieniem gminy np. poprzez utworzenie spółki celowej	

II.2. Obszar strategicznej interwencji w ujęciu lokalnym

Ze względu na korzystne położenie gminy pod względem odległości od dużych miast oraz ważnych szlaków komunikacyjnych, ma ona znaczny potencjał do rozwoju działalności gospodarczej. W związku z tym na jej terenie wyznacza się obszar strategicznej interwencji, obejmujący tereny pod aktywność gospodarczą, tj. działki nr 375, 412, obręb Ujazd Górny oraz działkę nr 13, obręb Pichorowice. W celu zwiększenia atrakcyjności gospodarczej gminy niezbędne będzie wykonanie w kolejnych latach infrastruktury technicznej (uzbrojenie terenu), dzięki której możliwe stanie się prowadzenie na tych terenach działalności gospodarczej.

Rys. 1 Obszar strategicznej interwencji w gminie Udanin.

OBSZAR STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

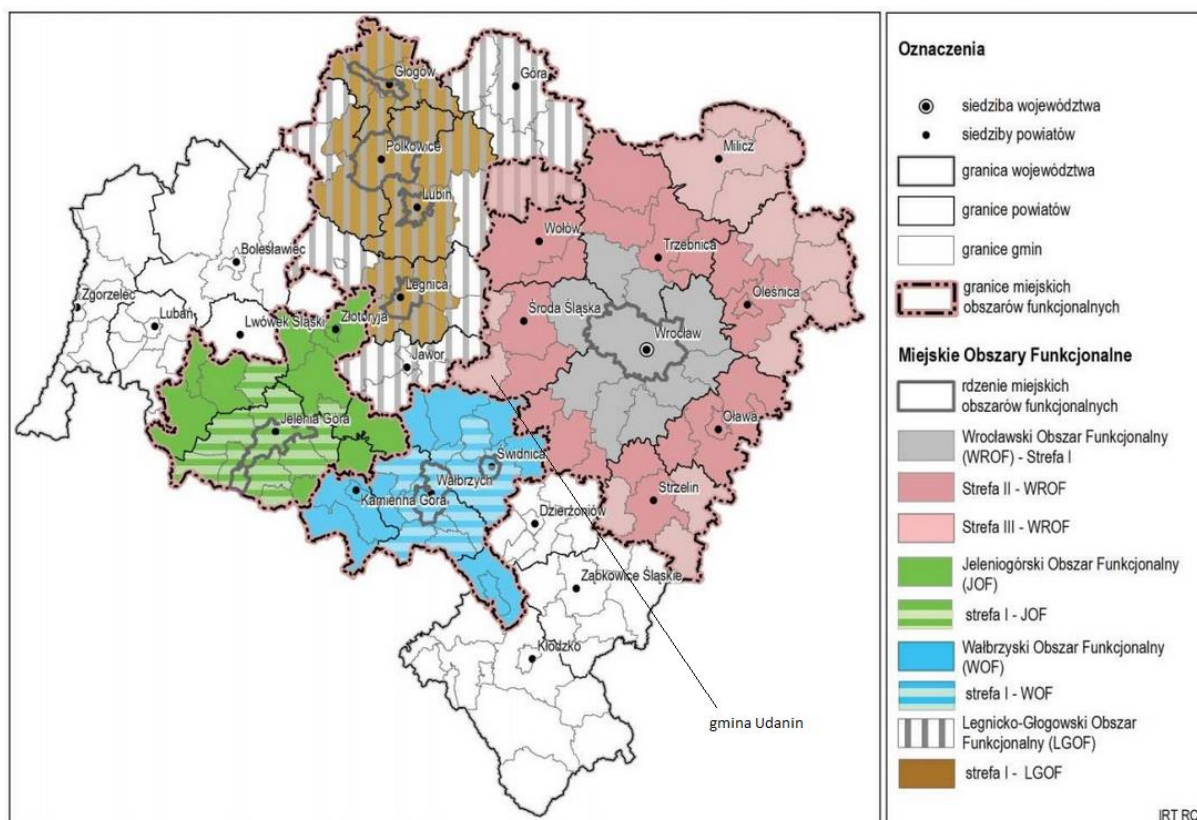

Źródło: opracowanie własne.

II.3. Obszar strategicznej interwencji w ujęciu regionalnym

Gmina Udanin nie znajduje się na terenie obszaru strategicznej interwencji według Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030. Z kolei zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego gmina należy do strefy III Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (zewnętrzna strefa stabilnego rozwoju WroF). Przez gminę przebiegają też linie kolejowe jako tereny zamknięte, zastrzeżone ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, a także udokumentowane niezagospodarowane złoża kopalin o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym oraz obszary ochrony Zbiorników Wód Podziemnych.

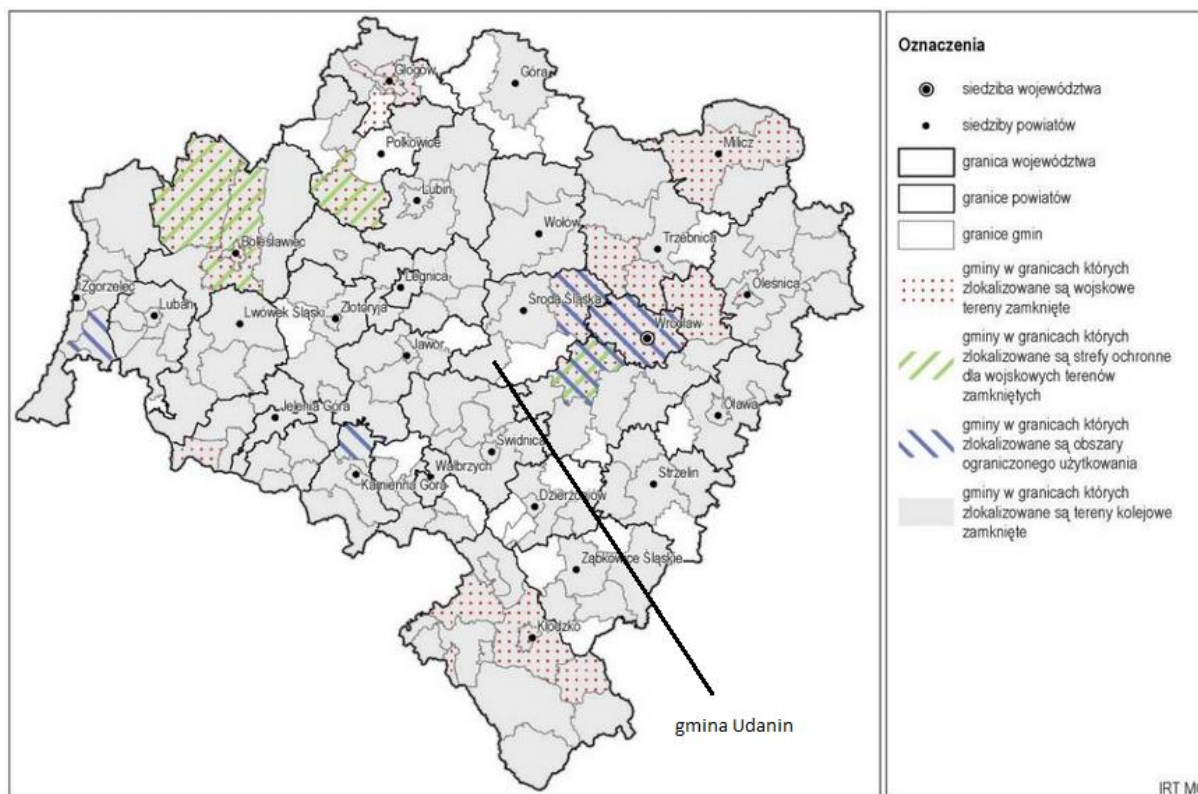
Rys. 2 Położenie gminy Udanin na tle województwa dolnośląskiego z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych.

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego, s. 104.

Rys. 3 Tereny zamknięte i obszary ograniczonego użytkowania w województwie dolnośląskim.

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego, s. 109.

W związku z zapisami Planem zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego dotyczącymi Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego, na terenie gmin znajdujących się w jego obrębie należy zadbać o:

1. Wyznaczenie elementów systemu bike&ride przy stacjach i przystankach kolejowych, a także dworcach autobusowych.
2. Wyznaczenie tras rowerowych umożliwiających bezpośredni dojazd rowerem z punktów centralnych miejscowości położonych w promieniu do 7 km od zintegrowanych węzłów przesiadkowych.
3. Planowanie i realizację pozostałych tras rowerowych wzdłuż dróg gminnych pozwalających na powiązanie jednostek osadniczych bezpośrednio z celami codziennych dojazdów do szkoły, pracy i usług lub przystanków i węzłów transportu zbiorowego, mogących stanowić jeden z etapów tych podróży (z zachowaniem odpowiednich rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo, adekwatnych, w szczególności do natężenia ruchu na poszczególnych odcinkach tych dróg).
4. Wyznaczenie miejsca umożliwiającego realizację przynajmniej jednego zintegrowanego węzła przesiadkowego na terenie gminy.
5. Przeprowadzenie szczegółowych analiz dot. możliwości wyznaczenia elementów systemu park&ride przy stacjach i przystankach kolejowych.

6. Określenie na terenie gminy co najmniej jednego dużego, zwarteo kompleksu publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego, zapewniającego mieszkańcom możliwość wspólnego spędzania czasu wolnego w otwartej przestrzeni, a przy tym sprzyjającego nawiązywaniu i pogłębianiu relacji oraz kontaktów społecznych. Kompleks musi stanowić wyodrębnioną przestrzennie jednostkę funkcjonalną lub składać się z kilku odrębnych, lecz powiązanych funkcjonalnie jednostek o przeznaczeniu podstawowym zawierającym się w zakresie pojęcia publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych. Zaleca się, aby minimalna powierzchnia zwarteo kompleksu publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego wynosiła 10 ha.

7. Określenie, dla jednostek osadniczych o wielkości powyżej 250 mieszkańców, publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego w zasięgu pieszego dojścia i dojazdu rowerem. Zaleca się aby, dla jednostek osadniczych o wielkości powyżej 250 mieszkańców, określić lokalizację publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego o następujących parametrach: 1) o powierzchni co najmniej 0,2 ha w odległości do 800 m od terenów granic terenów zabudowy mieszkaniowej, 2) o powierzchni co najmniej 2 ha w odległości do 2500 m od terenów granic terenów zabudowy mieszkaniowej.

8. Określenie odpowiednich proporcji pomiędzy terenami zabudowy mieszkaniowej a publicznie dostępnymi terenami rekreacyjno-wypoczynkowymi poprzez ustalenie dla osiedli, jednostek osadniczych lub bilansowych wytycznych do planów miejscowych w zakresie wskaźnika minimalnej powierzchni publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych przypadającej na jednostkę powierzchni terenów zabudowy mieszkaniowej. Zaleca się, aby wskaźnik ten był wyrażony poprzez ustalenie proporcji powierzchni wydzielonych funkcjonalnie publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych do powierzchni wydzielonych funkcjonalnie terenów zabudowy mieszkaniowej wyrażonych formie ilorazu, a wartość jego wynosiła co najmniej 0,1.

9. Ograniczenie przeznaczania pod zabudowę podlegającą ochronie przed hałasem terenów narażonych na ponadnormatywne oddziaływanie infrastruktury transportowej. Poza terenami miast pod zabudowę podlegającą ochronie przed hałasem, zaleca się przeznaczanie terenów położonych w odległościach co najmniej: 100 m od linii kolejowych zaliczanych do sieci TEN-T, autostrad, dróg ekspresowych oraz głównych ruchu przyspieszonego oraz 50 m od dróg głównych.

10. Separowanie terenów zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem od obiektów i terenów zabudowy produkcyjnej i usługowej poprzez ustalenie minimalnych odległości między terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem a dużymi zwartymi kompleksami terenów zabudowy produkcyjnej, usługowej lub produkcyjno-usługowej. Poza terenami miast zaleca się, aby zachowywać parametr odległości co najmniej 150 m między terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem a zwartymi kompleksami zabudowy produkcyjnej, usługowej lub produkcyjno-usługowej o powierzchni przekraczającej 10 ha.

11. Określenie minimalnych odległości pomiędzy terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem a najbliższymi terenami zabudowy związanej z potencjalną emisją fetoru. Zaleca się zachowanie odległości terenów zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem co najmniej: 400 m od najbliższych terenów zabudowy związanej z wielkotowarową produkcją zwierzęcą, stanowiącą przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (powyżej 210 DJP), 300 m od najbliższych terenów istniejącej lub projektowanej zabudowy związanej z wielkotowarową produkcją zwierzęcą, stanowiącą przedsięwzięcie mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (od 60 do 210 DJP), 300 m od najbliższych terenów zabudowy istniejącej lub projektowanej związanej z przetwarzaniem i składowaniem odpadów.
12. Podporządkowanie ochronie zasobów cennych przyrodniczo i kulturowo rozwoju infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.
13. Wskazanie obszarów, które wymagają współpracy z sąsiednimi gminami przy opracowywaniu planów rozwoju infrastruktury turystycznej.
14. Realizowanie Systemu Zielonej Infrastruktury jest priorytetem wobec wszelkich innych zasad zagospodarowania ustalonych w Planie z wyłączeniem ważnych względów społecznych oraz celów publicznych.
15. Wprowadzanie wytycznych określających zasady ochrony i zagospodarowania obiektów, zespołów i obszarów zabytkowych objętych formami ochrony zabytków.
16. Wskazywanie obiektów, zespołów i obszarów zabytkowych do objęcia ochroną konserwatorską (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w ewidencji zabytków), w tym dóbr kultury współczesnej.
17. Wprowadzanie wytycznych w zakresie zasad ochrony i zagospodarowania dóbr kultury współczesnej.
18. Uwzględnienie i zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym (lądowych i rzecznych) poprzez uszczegółowienie ich przebiegu oraz określenie zasad ich zagospodarowania w oparciu o aktualne opracowania ekofizjograficzne i inwentaryzacje przyrodnicze, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przestrzennych. Przy wyznaczaniu korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym zaleca się zachowanie szerokości korytarza nie mniejszej niż 30 m, przy czym wskazane jest uzyskanie szerokości korytarza między 50 m a 100 m, wyznaczonego poza terenami zabudowanymi.
19. Ograniczenie, w miarę możliwości, rozdzielania inwestycjami liniowymi lub dużymi terenami zabudowy, które mogłyby stanowić istotną barierę przestrzenną, dużych kompleksów leśnych oraz innych obszarów przyrodniczo cennych takich jak turzycowiska, zespoły łąk i pastwisk, obszarów podmokłych poprzez ustalenie wytycznych pozwalających na zachowanie zwartości tych obszarów. Zaleca się, aby nie dzielić funkcjonalnie kompleksów leśnych oraz innych obszarów przyrodniczo cennych o powierzchni powyżej 100 ha i nie dopuszczać na ich obszarze dużych kompleksów zabudowy o powierzchni przekraczającej 10 ha.

20. Ustalanie wytycznych sprzyjających przeznaczaniu gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej pod zalesienia i zadrzewienia.
21. Ustalanie wytycznych w zakresie gospodarczego wykorzystania wód opadowych i roztopowych oraz wody szarej.
22. Planowanie rozwoju struktur przestrzennych w oparciu o metodę Transit Oriented Development (TOD). Zaleca się wprowadzenie wytycznych zapewniających mieszkańcom jednostki osadniczej pieszy dostęp o zasięgu do 800 m: 1) do usług podstawowych z zakresu oświaty, handlu, gastronomii, zdrowia, sportu i rekreacji - pozwalających na zaspokojenie większości codziennych potrzeb mieszkańców jednostki, 2) do węzła komunikacji zbiorowej, szczególnie opartego na komunikacji szynowej.
23. Powiązanie rozwoju osadnictwa z systemem transportowym, w szczególności z transportem szynowym.
24. Ograniczenie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej poza terenami miast do zabudowy niskiej, przy zaleceniu lokalizowania jej w odległości do 800 m od stacji i przystanków kolejowych lub szkół podstawowych.
25. Lokalizowanie nowej intensywnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na terenach obsługiwanych przez publiczny transport zbiorowy, w szczególności szynowy. Zaleca się, aby poza terenami miejskimi nową intensywną zabudowę mieszkaniową jednorodziną - szeregową, łańcuchową oraz zwartą - lokalizować w odległości do: 2000 m od stacji i przystanków kolejowych lub 1200 m od szkół podstawowych.
26. Określenie wytycznych pozwalających na ograniczenie zasięgu rozwoju przestrzennego jednostek osadniczych nieposiadających dostępu do stacji i przystanków kolejowych lub niewyposażonych w szkołę podstawową. Zaleca się, aby w pierwszej kolejności pod rozwój przeznaczać tereny niezabudowane zlokalizowane pomiędzy istniejącą zabudową w granicach jednostki osadniczej, a w przypadku braku takich terenów - tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy, lecz w odległości nie większej niż 100 m od granic obszarów jednostki osadniczej o wykształconej w pełni, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.
27. Zapewnienie mieszkańcom zwartych zespołów mieszkaniowych, w zakresie dojścia pieszego, dostępu do usług podstawowych - handlu, szkolnictwa, zdrowia, sportu i rekreacji. Zaleca się, aby odległość od miejsca zamieszkania do ww. terenów usług podstawowych wynosiła do 1200 m w jednostkach osadniczych o wielkości od 1 do 5 tys. mieszkańców.
28. Uwzględnienie lokalnych warunków nasłonecznienia terenu przy ustalaniu wytycznych dla kształtowania terenów mieszkaniowych pod kątem optymalnego wykorzystania energii solarnej do wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej oraz minimalizacji zjawiska kumulacji ciepłej poprzez określenie zasad: kształtowania układu drogowego w sposób determinujący kierunki sytuowania zabudowy, kształtowania wysokości zabudowy na terenach sąsiednich, dopasowania rodzajów dachu

i ich kąta nachylenia do lokalnych warunków, nasycania terenów zabudowy zielenią, w szczególności wysoką, ograniczania powstawania dużych połaci terenu o utwardzonej nawierzchni, cechujących się wysokim poziomem akumulacji ciepłej, defragmentacji dużych połaci terenu o utwardzonej nawierzchni elementami wprowadzającymi zacienienie.

29. Określenie wytycznych kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu oraz jego wyposażenia uwzględniające warunki przewietrzania terenów poprzez określenie zasad: kształtowania układu przestrzennego zabudowy i zagospodarowania terenu zapewniających odpowiednie warunki przewietrzania na terenach zabudowanych i przeznaczanych pod zabudowę, uwzględniania systemu terenów zieleni jako elementu wpływającego na warunki przewietrzania, określania udziału terenów biologicznie czynnych oraz zieleni wysokiej, w tym na terenach komunikacyjnych.

30. Wprowadzanie szpalerów lub alei drzew w obszarach dróg lub ich bezpośrednim sąsiedztwie. W przypadku braku takiej możliwości wzdłuż zabudowy kwaterowej czy pierzejowej w ścisłej zabudowie śródmiejskiej - stosowanie podcieni lub arkad umożliwiających, poza ruchem powietrza, swobodne przemieszanie się osób w tej przestrzeni.

31. Zachowywanie pomiędzy jednostkami osadniczymi wolnych od zabudowy i zagospodarowania (z wyłączeniem dróg i sieci uzbrojenia terenu) terenów otwartych lub zalesionych. Zaleca się, aby wolne od zabudowy i zagospodarowania przestrzenie otwarte lub zalesione miały szerokość co najmniej 500 m, a w przypadku gdy odległość ta jest mniejsza - ograniczenie rozwoju zabudowy na kierunkach, w których mógłby on doprowadzić do dalszego zmniejszenia przestrzeni wolnej od zabudowy pomiędzy jednostkami osadniczymi.

Ponadto w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego wpisano następujące inwestycje przewidywane do realizacji w obrębie gminy Udanin:

- inwestycje celu publicznego ustalone w Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych: budowa sieci kanalizacyjnych do nowo wybudowanych budynków: Udanin, Gościław;
- inwestycje celu publicznego ustalone w dokumentach wojewódzkich: składowisko w m. Jarosław - rekultywacja;
- inwestycje wynikające z planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych: gazyfikacja miejscowości.

II.3. Model przestrzenno-funkcjonalny wraz z ustaleniami i zaleceniami dotyczącymi prowadzenia polityki przestrzennej

Z racji swojego położenia, z którym wiąże się bardzo dobra dostępność komunikacyjna, gmina Udanin stanowi atrakcyjne miejsce do lokalizowania wieloaspektowych inwestycji.

Główną funkcją gminy jest funkcja rolnicza. Dobre warunki klimatyczne i glebowe pozwalają na prowadzenie produkcji rolnej i lokalizowania przedsiębiorstw o charakterze rolno-spożywczym. Obszar gminy Udanin położony jest w strefie najżyźniejszych gruntów ornych na Dolnym Śląsku.

Drugą ważną funkcją gminy jest funkcja gospodarcza. Na obszarze gminy Udanin znajdują się udokumentowane nieeksploatowane zasoby złóż glin ogniotrwałych, węgla brunatnego i kruszyw naturalnych. Złóża kruszyw są eksploatowane w niewielkim stopniu przez lokalne firmy kamieniarskie i dostarczające materiałów budowlanych.

Trzecią funkcją gminy jest funkcja środowiskowa, związana z energią odnawialną. Na terenie gminy występują dogodne warunki do lokalizowania elektrowni wiatrowych. Przeprowadzone analizy wskazują na potencjalnie korzystne warunki pod względem zasobów energetycznych wiatru na dużych częściach Niziny Śląsko-Łużyckiej. Elektrownie wiatrowe zlokalizowane są w 5 obrębach gminy: Lusina, Piekary, Konary, Różana oraz Udanin.

Gmina posiada ponadto potencjał na rozwój turystyki lokalnej, stąd istnieje możliwość wykreowania funkcji turystyczno-rekreacyjnej pod warunkiem wytyczenia spójnej sieci tras turystycznych i powiązania ich z istniejącymi już szlakami w gminach ościennych.

Miejscowość Udanin odgrywa główną rolę w gminie z uwagi na położenie przy najważniejszych szlakach komunikacyjnych oraz fakt, że jest siedzibą władz gminnych oraz centrum usług świadczonych na rzecz mieszkańców całej gminy.

W strukturze przestrzennej gminy Udanin należy uwzględnić poniższe zasady:

A. W odniesieniu do zabudowanych terenów osadniczych gminy:

- rozwijanie sieci drogowej o prawidłowej hierarchii i parametrach, z zachowaniem historycznych traktów komunikacyjnych,
- rozwój urządzeń i sieci infrastruktury technicznej, w tym gazyfikacja gminy,
- utrzymanie struktury przestrzennej terenów wyznaczonych na cele rozwoju siedlisk rolniczych i zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- utrzymanie i rozwój funkcji usługowych i usługowo-produkcyjnych, produkcyjnych na terenach o dobrej dostępności komunikacyjnej w wyznaczonych jednostkach osadniczych gminy Udanin,
- kształtowanie zespołów zabudowy w sposób zapewniający: eliminowanie funkcji konfliktowych, wspólny charakter urbanistyczno-architektoniczny, z poszanowaniem poczucia bezpieczeństwa osobistego i mienia,
- lokalizowanie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej i rekreacyjnej poza zasięgiem zagrożeń naturalnych tj. obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i podtopień lub antropogenicznych (hałas komunikacyjny, szkody górnicze),

- rozwój i przekształcenia zabudowy z poszanowaniem dziedzictwa historycznego układów osadniczych,
- ochrona historycznych układów przestrzennych wsi o średniowiecznej proveniencji oraz eksponowanie obiektów posiadających walory kulturowe i historyczne, szczególnie wpisanych do rejestru zabytków,
- kształtowanie przestrzeni publicznych w sposób zapewniający ich funkcjonalność, sprzyjającą ożywieniu kulturalnemu i wytwarzaniu więzi społecznych, oraz wysokie walory estetyczne,
- realizacja nowych form zagospodarowania pod bezwzględnym warunkiem ochrony środowiska, w tym czystości wód powierzchniowych i podziemnych, czystości gleb i terenów zielonych i zadrzewionych oraz jakości powietrza atmosferycznego.

B. W odniesieniu do terenów otwartych gminy:

- zachowanie i utrzymanie zwartych kompleksów pól o najwyższej przydatności rolniczej,
- utrzymanie i ochrona zwartych kompleksów łąk i pastwisk w dolinach z możliwością ich ekstensywnego wykorzystania dla funkcji sportowo-rekreacyjnych - jeżeli nie jest to sprzeczne z ochroną przyrody i krajobrazu,
- utrzymanie naturalnych korytarzy ekologicznych: parków podworskich, parków wiejskich, kompleksów leśnych, terenów zadrzewień śródpolnych, zbiorowisk zieleni naturalnej, dolin rzecznych,
- utrzymanie naturalnych zbiorników wód śródłądowych oraz cieków wodnych,
- możliwość lokalizacji odnawialnych źródeł energii OZE (fotowoltaika - na gruntach słabszych klas bonitacyjnych),
- utrzymanie terenów powierzchniowej eksploatacji surowców naturalnych.

Rys. 4 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Udanin.

LEGENDA

oznaczenia ogólne

- granica gminy
- siedziba gminy - ośrodek lokalny III stopnia (ustalenie PZPWD)
- pozostałe miejscowości
- strefa III - zewnętrzna WrOF (ustalenie PZPWD dla gmin)

istotne uwarunkowania wynikające z PZPWD

- obszar potencjalnie najmniej konfliktowy dla lokalizacji elektrowni wiatrowych (postulat PZPWD)
- obszar dla którego w PZPWD wyznaczono aglomerację kanalizacyjną nie stanowiącą priorytetu
- obszar optymalnej lokalizacji nowych inwestycji (postulat wyznaczony w PZPWD)
- budowa sieci kanalizacyjnych do nowo wybudowanych budynków: Udanin, Gościśław (ICP ustalone w AKPOŚK)
- oczyszczalnia ścieków funkcjonująca poza wyznaczoną aglomeracją (wskazana w PZPWD)
- planowany zbiornik małej retencji (postulat wskazany w PZPWD)
- składowisko odpadów przeznaczone do rekultywacji (wyznaczone w PZPWD)
- połączenie linii radiowych (wyznaczone w PZPWD)

infrastruktura transportowa

- droga krajowa
- droga wojewódzka
- droga powiatowa
- droga gminna
- planowana przebudowa autostrady A4
- droga w sieci TEN-T
- węzły drogowe wskazywane do likwidacji w wyniku rozbudowy autostrady A4
- linia kolejowa - nieprzejezdna
- rewitalizacja/modernizacja linii kolejowej 302 (postulat PZPWD)

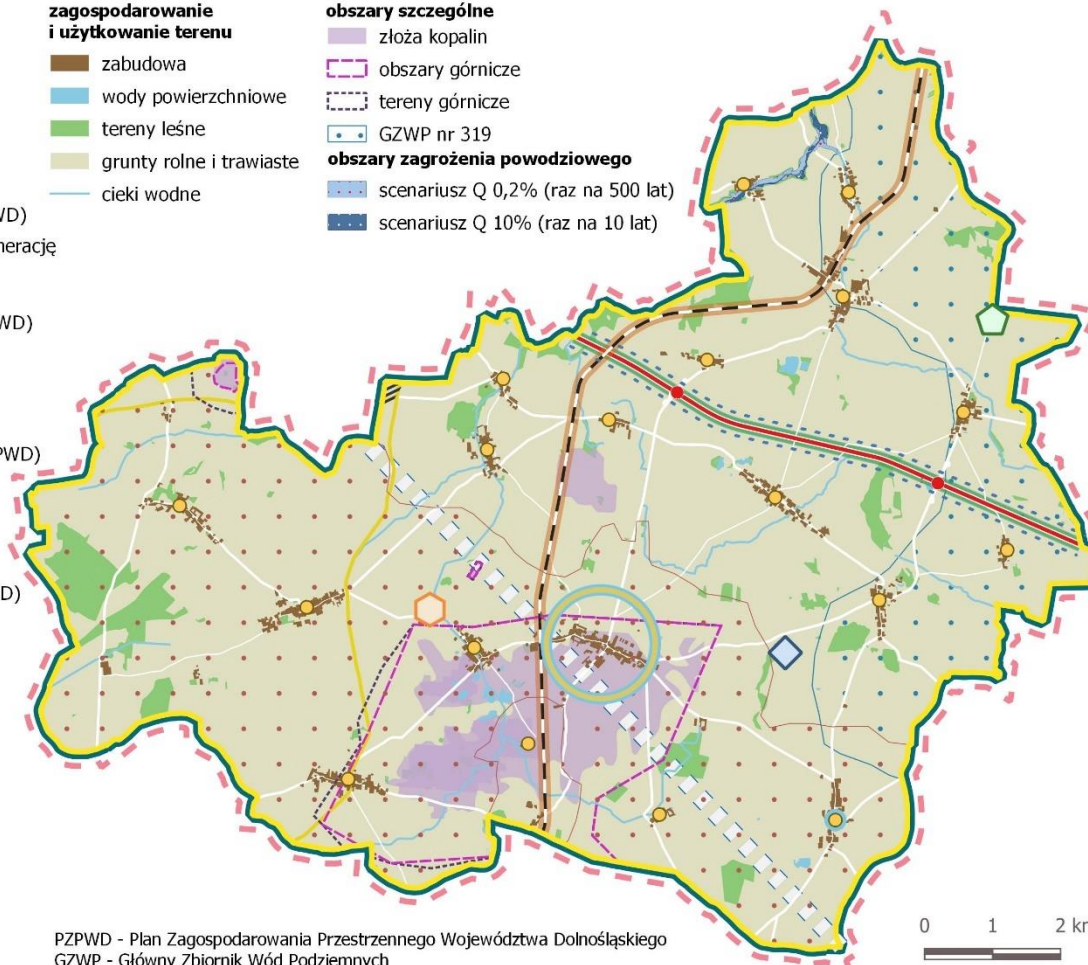
MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNEJ

zagospodarowanie i użytkowanie terenu

- zabudowa
- wody powierzchniowe
- tereny leśne
- grunty rolne i trawiaste
- ciek wodne

obszary szczególne

- złoża kopalin
- obszary górnicze
- tereny górnicze
- GZWP nr 319
- scenariusz Q 0,2% (raz na 500 lat)
- scenariusz Q 10% (raz na 10 lat)

PZPWD - Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego
GZWP - Główny Zbiornik Wód Podziemnych

Źródło: opracowanie własne.

W obrębie gminy wyodrębniono następujące jednolite części wód powierzchniowych oraz podziemnych:

Tab. 1 Jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych w gminie Udanin.

Jednolite części wód powierzchniowych	Status	Stan	Cel środowiskowy	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
RW600016134876 Dąbia	nat	zły	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	zagrożona
RW600017137699 Średzka Woda	szcw	zły	dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny	zagrożona
RW600017137899 Cicha Woda	szcw	zły	dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny	zagrożona
RW600018138834 Wierzbiak od źródła do Chotli	szcw	zły	dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny	zagrożona
Jednolite części wód podziemnych	Ogólna ocena stanu		Cel środowiskowy	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
GW600094	dobry stan ilościowy, słaby stan chemiczny		dobry stan ilościowy i chemiczny	zagrożona
GW600095	dobry stan ilościowy, słaby stan chemiczny		dobry stan ilościowy i chemiczny	zagrożona
GW6000108	dobry stan ilościowy i chemiczny		dobry stan ilościowy i chemiczny	niezagrożona

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.

Jednolite części wód powierzchniowych ²	Status	Stan	Cel środowiskowy	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
RW60001013767 Średzka Woda do Jeziorki	nat	słaby stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego	umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego lub dobry	zagrożona

² W II Aktualizacji zmianie uległy numery jednolitych części wód powierzchniowych, w związku z czym w tabeli uwzględniono nową numerację.

RW600010137699 Średzka Woda od Jeziorki do ujścia	nat	słaby stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego	dobry stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego lub dobry	zagrożona
RW600010137899 Cicha Woda	nat	słaby stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego	dobry stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego lub dobry	zagrożona
RW600009138871 Wierzbiak do Kojzskówki	nat	umiarkowany stan ekologiczny	umiarkowany stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	zagrożona
Jednolite części wód podziemnych		Ogólna ocena stanu	Cel środowiskowy	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
GW600094		dobry stan chemiczny i ilościowy, dobry stan wód	dobry stan chemiczny i ilościowy	niezagrożona
GW600095		dobry stan chemiczny i ilościowy, dobry stan wód	dobry stan chemiczny i ilościowy	zagrożona
GW6000108		dobry stan chemiczny i ilościowy, dobry stan wód	dobry stan chemiczny i ilościowy	niezagrożona

Źródło: opracowanie własne na podstawie II Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.

W II Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry przewidziano szereg działań dla jednolitych części wód wymienionych również dla gminy Udanin:

- RW600009138871 Wierzbiak do Kojzskówki oraz RW600010137899 Cicha Woda: analiza sposobu prowadzenia działań restytucyjnych z uwzględnieniem zachowania funkcji cieku oraz realizacja działań restytucyjnych na podstawie analizy; budowa/modernizacja oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej, programy wsparcia finansowego budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków oraz budowy i remontów bezodpływowych zbiorników na ścieki; przygotowanie analizy techniczno-ekonomicznej gospodarowania ściekami w obszarze niezurbanizowanym na obszarze gminy w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń komunalnych do wód; promocja działań wynikających ze „Zbioru zaleceń dobrej praktyki rolniczej” dla ograniczenia zanieczyszczenia wód związkami azotu i fosforu, których źródłem jest działalność rolnicza, w tym w szczególności działania ograniczające migrację biogenów wraz ze spływem powierzchniowym (przeciwdziałanie erozji, strefy buforowe i inne); promocja działań wynikających z „Kodeksu doradczego dobrej praktyki rolniczej dotyczącej ograniczenia emisji amoniaku”, działania doradcze ukierunkowane na: doradztwo technologiczne, pomoc

rolnikom w ubieganiu się o przyznanie pomocy finansowej ze środków pochodzących z funduszy UE lub innych instytucji krajowych i zagranicznych;

- RW60001013767 Średzka Woda do Jeziorki: kontrola przestrzegania warunków ustalonych w decyzjach i korzystania z wód, kontrola gospodarowania wodami oraz wykonanie przeglądów pozwoleń wodnoprawnych w zakresie wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, lub do urządzeń kanalizacyjnych; weryfikacja programu ochrony środowiska w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do wody i powietrza, substancji będących czynnikami stwierdzonej presji chemicznej w wodzie oraz redukcji dopływu substancji priorytetowych ze zlewni do jcwp.

Plan utrzymania wód na obszarze działania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu przewiduje przede wszystkim cykliczne (co 2-3 lata) usuwanie krzewów porastających dno oraz brzegi cieku, udrażnianie cieku przez usuwanie namulów i rumoszu oraz zatorów utrudniających swobodny przepływ wód, utrzymanie budowli w ramach dozoru i eksploatacji

Według Wstępnej oceny ryzyka powodziowego zagrożenie występuje na odcinku Cichej Wody w pobliżu miejscowości Karnice i Ujazd Dolny. Gmina położona jest:

- a. częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt. 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi $p=10\%$,
- b. częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$).

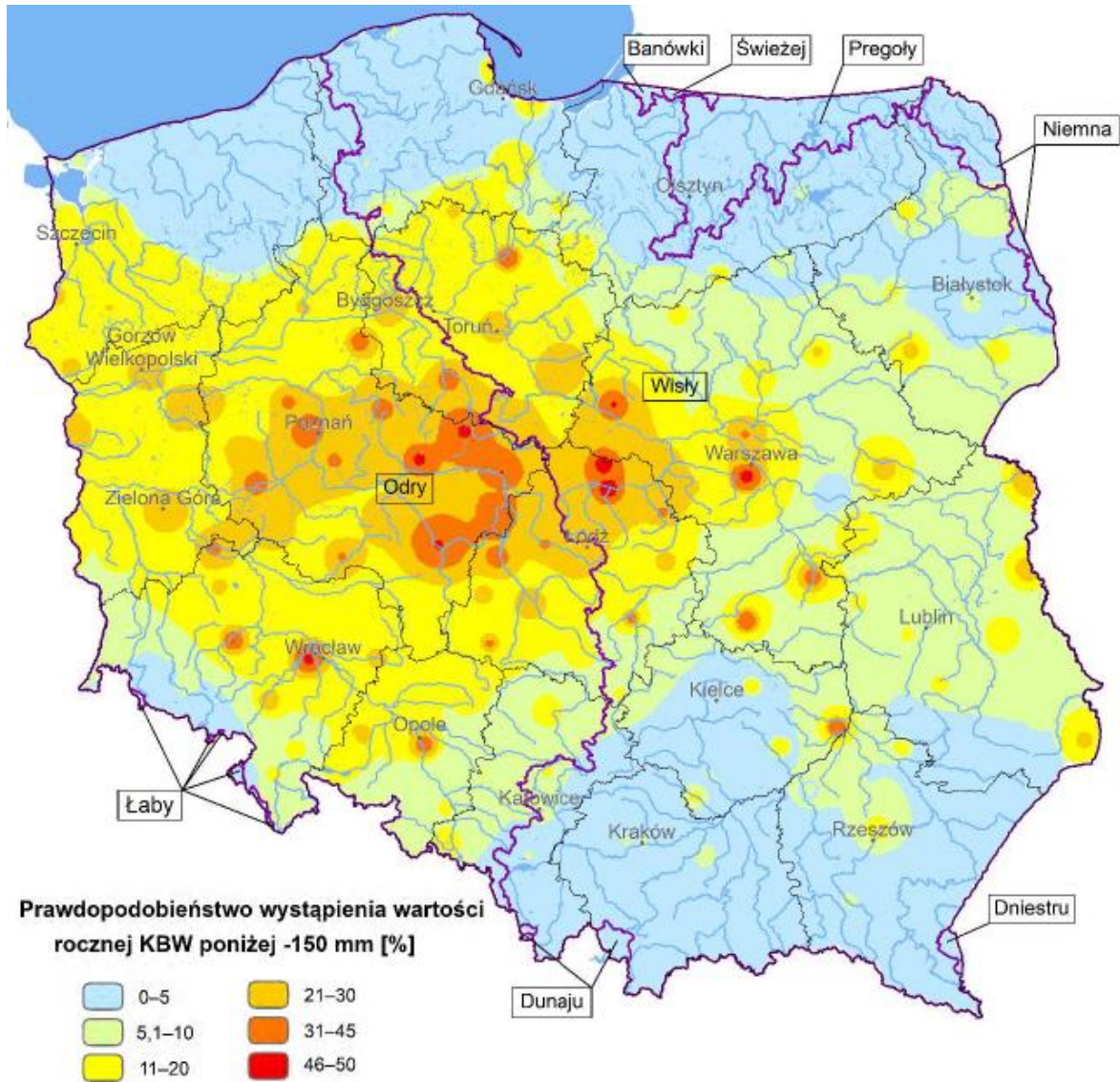
Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią o $p=10\%$ (i $p=1\%$, które jednak nie dotyczy gminy Udanin) obowiązuje zakaz zagospodarowania. Tereny te należy zachować w niezmienionym kształcie i zagospodarowaniu, nie należy wprowadzać nowej zabudowy. Ponadto należy podkreślić, że każda nowa inwestycja na terenie zagrożonym powodzią może powodować zmianę przepływu i popiętrzenie wód powodziowych oraz zmniejszenie retencji wodnej. Jednocześnie zakazuje się na nich m.in. gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji mogących zanieczyścić wody.

W *Planie przeciwdziałania skutkom suszy*, przyjętym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r., wskazano, że w szczególności obszar dorzecza Odry można uznać za bardzo i silnie zagrożony wystąpieniem suszy atmosferycznej (prawdopodobieństwo przynajmniej raz na 5 lat na 69,3% powierzchni dorzecza Odry, przy czym silnie zagrożone obszary stanowią prawie $\frac{1}{4}$ jego powierzchni, głównie w środkowym i dolnym biegu). Teren gminy Udanin zalicza się także do terenów umiarkowanie, silnie lub ekstremalnie zagrożonych występowaniem suszy rolniczej. Jako słabo lub umiarkowanie określono zagrożenie wystąpieniem suszy hydrologicznej, a jako umiarkowane bądź ekstremalne zagrożenie suszą hydrogeologiczną. Plan nie przewiduje żadnych konkretnych inwestycji

związanych z przeciwdziałaniem suszy na terenie gminy Udanin, natomiast generalnie dla jednostek samorządu terytorialnego wskazuje następujący katalog zmierzających do tego działań:

- wdrożenie metod technicznych i nietechnicznych spowalniających odpływ wód z terenów rolniczych,
- opracowanie analizy potrzeb i możliwości zwiększenia retencji na gruntach leśnych oraz przyjęcie do realizacji wskazanych w analizie możliwych rozwiązań,
- zintegrowane zarządzanie wodami opadowymi w oparciu o techniki zagospodarowania opadu w miejscu jego wystąpienia,
- budowa obiektów hydrotechnicznych, a tym samym umożliwienie kontroli obiegu wody za pomocą sztucznych zbiorników wodnych lub ziemnych stawów wyłącznie na obszarach, na których nie jest możliwe zastosowanie działań korzystniejszych z punktu widzenia ochrony środowiska,
- uwzględnienie tematyki suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej w ramach planów zarządzania kryzysowego szczebla gminnego,
- tworzenie wraz z wymaganą infrastrukturą alternatywnych ujęć wód lub ich modernizacja na cele zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, z wykorzystaniem wód podziemnych,
- stworzenie procedur w zakresie zapewnienia zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi w przypadku, gdy dotrzymanie ciągłości usług i odpowiednich parametrów dostarczanej przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne nie jest możliwe lub doznaje ograniczeń w związku z występowaniem zjawiska suszy hydrologicznej lub hydrogeologicznej.

Rys. 5 Zagrożenie występowaniem suszy na terenie Polski.

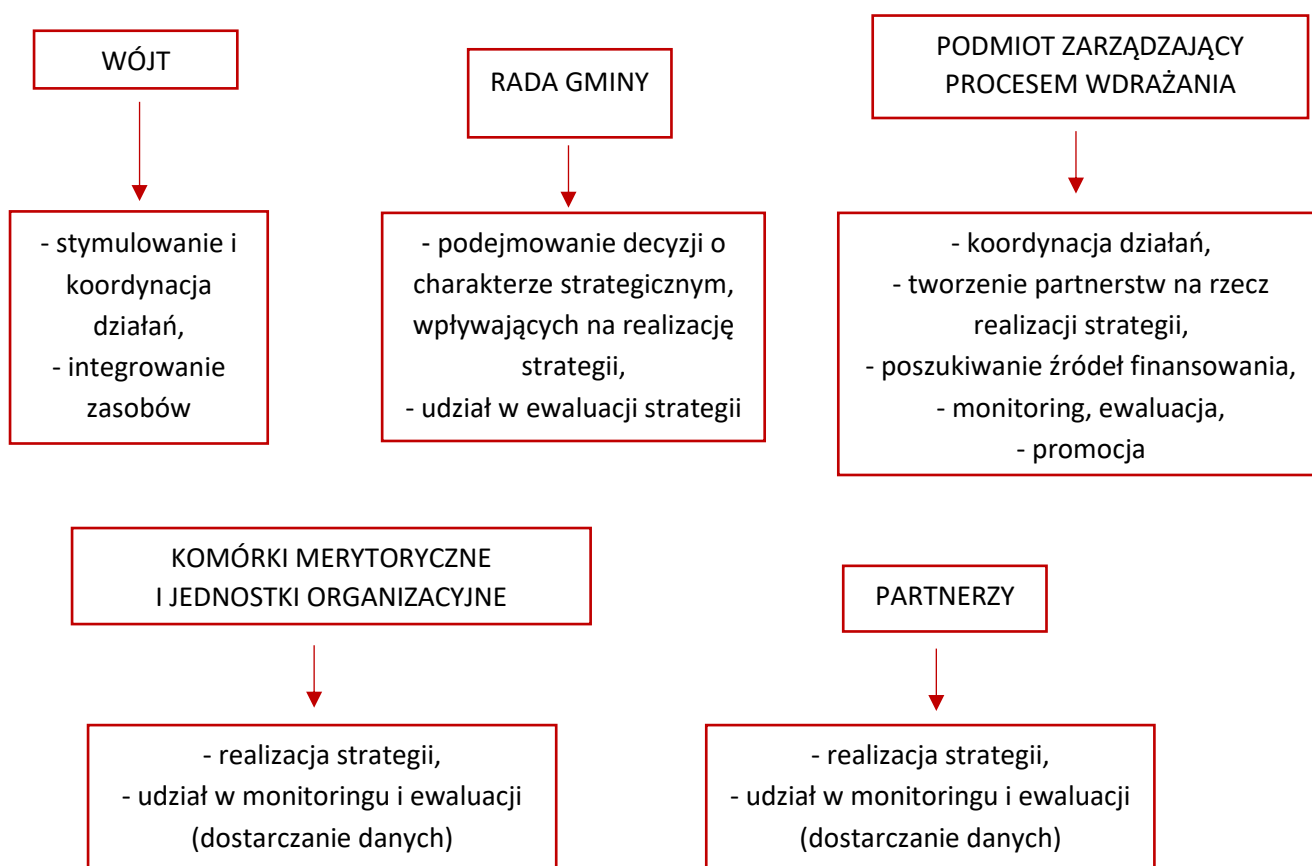
Źródło: Plan przeciwdziałania skutkom suszy, s. 25.

IV. WDRAŻANIE STRATEGII

IV.1. Procedury wdrażania, monitoringu i ewaluacji Strategii

Strategia rozwoju gminy to dokument, który wyznacza najważniejsze cele oraz służące ich osiągnięciu kierunki działań. Choć przede wszystkim za realizację odpowiada gmina oraz jej jednostki organizacyjne, to istotne jest dążenie do włączenia w ten proces także innych podmiotów. Należy tu jednak uwzględnić, że gmina nie ma możliwości wywierania nacisku na podmioty niezależne i dużo zależy od ich chęci zaangażowania się.

Rys. 6 System zarządzania wdrażaniem strategii rozwoju gminy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Strategia rozwoju gminy. Podręcznik praktyczny*, s. 99.

Realizacja Strategii opierać się będzie na następujących zasadach:

- partycypacja i partnerstwo,
- otwartość,
- aktywność,
- transparentność,
- elastyczność,
- efektywność,

- konsekwencja,
- współpraca i zaangażowanie.

Podmiotem koordynującym wdrażanie zapisów Strategii będzie Wójt Gminy Udanin przy wsparciu przede wszystkim referatu odpowiedzialnego za pozyskiwanie środków zewnętrznych i promocji gminy. Rada Gminy będzie odpowiedzialna za kształtowanie planów wykonawczych strategii poprzez przyjmowanie w drodze uchwał dokumentów wykonawczych, z których część została wymieniona w tab. 2. Wdrażanie realizowane będzie przez komórki merytoryczne Urzędu Gminy, gminne jednostki organizacyjne oraz inne podmioty (publiczne i prywatne) prowadzące działalność na terenie gminy. Niezwykle ważne będzie także zaangażowanie mieszkańców gminy oraz sołtysów i innych liderów lokalnych.

Wdrożeniu Strategii służyć będą dokumenty wykonawcze, których przygotowanie przez jednostki samorządu terytorialnego regulują różne akty prawne (fakultatywne i obligatoryjne). Poniższa tabela przedstawia zestawienie różnych dokumentów, które mogą wpływać na realizację poszczególnych celów Strategii. Nie jest to jednak katalog zamknięty, co oznacza, że gmina może tworzyć inne niż wymienione dokumenty programowe w celu rozwiązywania poszczególnych problemów. Ponadto ze względu na dłuższy okres obowiązywania niniejszej Strategii niż zakres czasowy wymienionych w tabeli dokumentów oraz fakt, iż część z nich przygotowana jest na rok, usunięto z ich tytułów daty.

Tab. 2 Plan wykonawczy Strategii Rozwoju Gminy Udanin na lata 2022-2030.

Cel strategiczny	Dokumenty wykonawcze
<p>ZINTEGROWANI MIESZKAŃCY, KORZYSTAJĄCY Z PROFESJONALNEJ OFERTY USŁUG PUBLICZNYCH</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy • Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność dla obszaru objętego zakresem działania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Szlakiem Granitu” w perspektywie finansowej 2021-2027 • Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Udanin • Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Udanin • Gminny Program Wspierania Rodziny • programy osłonowe, np. Korpus Wsparcia Seniorów • coroczny Program współpracy Gminy Udanin z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie • Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Udanin • plany odnowy miejscowości/sołeckie strategie rozwoju

	<ul style="list-style-type: none"> • Wieloletni Plan Inwestycyjny
GOSPODARKA LOKALNA SILNA DZIĘKI ROZWIJAJĄCEMU SIĘ ROLNICTWU ORAZ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	<ul style="list-style-type: none"> • Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego • miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego • Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy • Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność dla obszaru objętego zakresem działania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Szlakiem Granitu” w perspektywie finansowej 2021-2027 • plany odnowy miejscowości/sołeckie strategie rozwoju • plan urządzeniowo-rolny
PRZESTRZEŃ I INFRASTRUKTURA PUBLICZNA - BEZPIECZNA, NOWOCZESNA, SŁUŻĄCA MIESZKAŃCOM I PRZYJAZNA DLA ŚRODOWISKA	<ul style="list-style-type: none"> • Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Udanin • Wieloletni Plan Inwestycyjny • Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego • miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego • Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy • plany odnowy miejscowości/sołeckie strategie rozwoju

Źródło: opracowanie własne.

Niniejsza Strategia podlegać będzie aktualizacji zgodnie z art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, tj. jeżeli wymagać tego będzie sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy będzie to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju województwa. W takiej sytuacji przygotowany projekt Strategii uwzględniający te zmiany podlega konsultacjom społecznym oraz opiniowaniu przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego, a następnie podlega przyjęciu przez Radę Gminy.

Efektywnemu wdrażaniu Strategii służą procedury monitorowania i ewaluacji. Za dokonywanie procesów kontroli realizacji dokumentu odpowiadać będzie również komórka organizacyjna Urzędu Gminy ds. pozyskiwania środków zewnętrznych i promocji gminy.

Monitoring prowadzony będzie z większą częstotliwością, w cyklu rocznym, bowiem jego celem jest zapewnienie ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji Strategii. Pozwoli na zidentyfikowanie zagrożeń w ramach realizacji poszczególnych kierunków działań i podjęcie odpowiednich środków zaradczych. Monitoring będzie się opierał na analizie, jakie konkretne projekty były wdrażane w ramach poszczególnych kierunków działania i w jakim stopniu zostały zrealizowane (zakres rzeczowy i finansowy). Narzędziem służącym jego dokonywaniu będzie zestaw wskaźników zaprezentowanych przy tabelach zawierających kierunki działań.

Dane niezbędne do realizacji monitoringu będą dostarczały komórki merytoryczne i jednostki organizacyjne gminy, ewentualnie - w sytuacji współpracy z innymi podmiotami (gospodarczymi,

społecznymi, itp.) - podmioty zewnętrzne. Wnioski powinny zostać uwzględnione w Raporcie o stanie gminy, przygotowywanym corocznie w celu uzyskania przez Wójta wotum zaufania.

Proces ewaluacji prowadzony będzie w dwóch „momentach” obowiązywania Strategii. Samo jej uchwalenie zostało poprzedzone ewaluacją ex-ante, zgodnie z zapisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, służącą ocenie planowanej interwencji. Wyniki tego rodzaju ewaluacji mogą poprawić jakość planowanej do wdrożenia interwencji. Pozwalają ocenić trafność, przewidywaną skuteczność oraz efektywność realizacji strategii. Natomiast po przyjęciu przez Radę Gminy Strategii Rozwoju, prowadzone mogą być ewaluacje on-going oraz ex-post. Ewaluacja on-going służy usprawnieniu procesu wdrażania dokumentu, pozyskiwaniu informacji pozwalających na rozwiązywanie problemów (niedających się zidentyfikować tylko na poziomie monitoringu) oraz stanowi podstawę do wprowadzenia ewentualnych zmian zapisów Strategii. Opiera się na ocenie warunków zewnętrznych wdrażania Strategii (np. zmian przepisów prawa), systemu zarządzania i wdrażania Strategii, porównania celów z wynikami Strategii. Ewaluacja ex-post ocenia realne efekty wprowadzonych interwencji w oparciu o kryteria: skuteczności, efektywności, użyteczności i trwałości. Pozwala ona ustalić, czy założone cele zostały osiągnięte, w jakim stopniu oraz czy proces ich realizacji był efektywny. Uzyskane wyniki mogą posłużyć do usprawnienia planowanych działań. Podstawę do ewaluacji stanowić będą analizy jakościowe, desk research, odnoszące się do wskaźników uwzględnianych na etapie opracowania diagnozy.

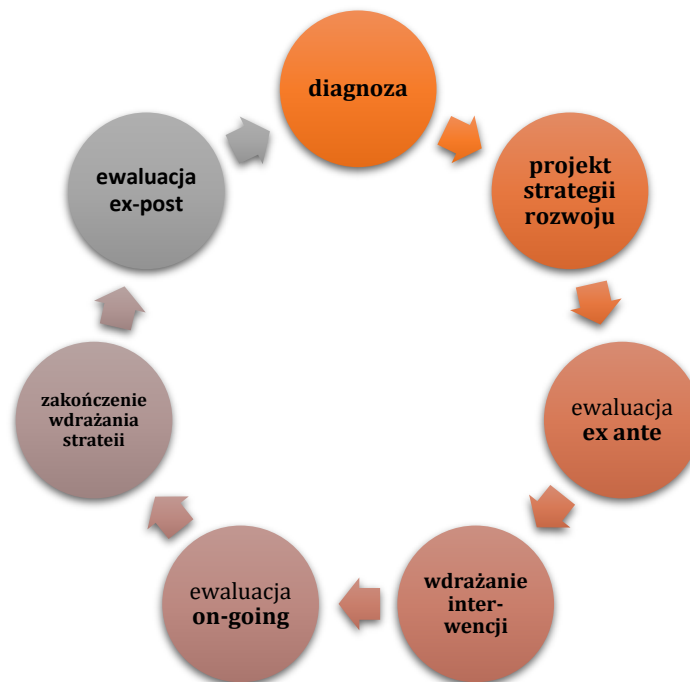
Ewaluacja on-going zostanie dla niniejszego dokumentu przeprowadzona w 2027 r., co pozwoli ocenić skuteczność działań podejmowanych przez „połowę” okresu obowiązywania Strategii. Jej efektem może być proces aktualizacji dokumentu, polegający w szczególności na zmianie/dodaniu/usunięciu kierunków działań. Natomiast ewaluacja ex-post przeprowadzona zostanie w 2031 r., za cały okres obowiązywania Strategii. W przypadku obu opracowań podstawę stanowić będzie analiza danych zastanych (głównie statystycznych), jednak nie wyklucza się wykonywania analiz o charakterze jakościowym (np. wywiady pogłębione, ankiety). Do ich realizacji wykorzystane zostaną wskaźniki uwzględnione na etapie opracowania diagnozy strategicznej gminy, tj.:

- zmiana liczby mieszkańców gminy,
- udział ekonomicznych grup ludności w ogóle mieszkańców,
- poziom bezrobocia,
- liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na 1000 mieszkańców,
- zmiana liczby gospodarstw rolnych oraz udział gospodarstw rolnych w poszczególnych grupach powierzchni,
- poziom przestępczości i wykrywalności przestępstw,

- zmiana liczby osób korzystających z pomocy społecznej z uwzględnieniem powodów korzystania,
- średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty,
- poziom czytelnictwa w gminie,
- wydatki na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe,
- korzystający z instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych w gminie (%),
- udział dróg gminnych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg.

Raporty z przeprowadzonych ewaluacji będą przygotowywane do końca trzeciego kwartału następującego po roku kończącym okres ewaluowany. Każdy raport będzie przedstawiany radnym i osobom zainteresowanym na najbliższej sesji Rady Gminy do zapoznania (tak jak dzieje się to z rocznymi sprawozdaniami np. z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej).

Rys. 7 Model wdrażania interwencji publicznych w postaci strategii rozwoju gminy.

Źródło: opracowanie własne.

IV.2. Ramy finansowe realizacji Strategii

Oszacowanie środków finansowych niezbędnych do realizacji zapisów Strategii Rozwoju Gminy jest bardzo trudne. Poza pewnymi ogólnymi założeniami najbardziej niezbędnych działań, powinno się uwzględnić zapisy dokumentów wykonawczych. Uwzględniając tylko zapisy Wieloletniej Prognozy Finansowej szacunkowy koszt realizacji polityk publicznych do 2038 r. to 575 291 561,07 zł³

³ Kwota podana na podstawie Uchwały nr LII/221/2022 Rady Gminy Udanin z dnia 12 sierpnia 2022 r. w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej Gminy Udanin na lata 2022-2038. Należy mieć na uwadze, że prognozy

Oczywiście samodzielne sfinansowanie przez gminę tak kosztownych inwestycji nie jest możliwe. Tym bardziej, że poza realizacją projektów infrastrukturalnych, gmina kładzie i planuje nadal kłaść duży nacisk na projekty socjalne i społeczne, o charakterze „miękkim”, co również wymaga kolejnych nakładów finansowych. Dla prowadzenia skutecznej i efektywnej interwencji publicznej będą wykorzystywane wszystkie dostępne środki finansowe, pochodzące m.in. z następujących źródeł:

- środki budżetu jednostek samorządu terytorialnego, w tym regionalne, powiatowe oraz środki własne gminy,
- środki pochodzące z budżetu państwa (pozostające w dyspozycji poszczególnych ministerstw, dedykowane fundusze i programy),
- środki funduszy celowych, np. pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych oraz Wspólnej Polityki Rolnej (obecne i przyszłe programy operacyjne na poziomie krajowym i regionalnym),
- inne fundusze ze źródeł europejskich jak np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki sektora prywatnego, w tym formuła partnerstwa publiczno-prywatnego oraz fundusze sektora pozarządowego,
- kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe,
- dodatkowe formy wsparcia dostępne w ramach specjalnych linii budżetowych, np. tarcz antykryzysowych.

---

finansowe ulegają częstym zmianom głównie ze względu na pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania i realizację różnych inwestycji.

Spis tabel

Tab. 1 Jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych w gminie Udanin.....	32
Tab. 2 Plan wykonawczy Strategii Rozwoju Gminy Udanin na lata 2022-2030.....	38

Spis rysunków

Rys. 1 Obszar strategicznej interwencji w gminie Udanin.....	22
Rys. 2 Położenie gminy Udanin na tle województwa dolnośląskiego z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych.	23
Rys. 3 Tereny zamknięte i obszary ograniczonego użytkowania w województwie dolnośląskim.	24
Rys. 4 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Udanin.....	31
Rys. 5 Zagrożenie występowaniem suszy na terenie Polski.	36
Rys. 6 System zarządzania wdrażaniem strategii rozwoju gminy.....	37
Rys. 7 Model wdrażania interwencji publicznych w postaci strategii rozwoju gminy.	41